

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE
FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ
Katedra kriminální policie

**Operativně pátrací činnost a kriminální zpravodajství
v problematice projevů extremismu**

Diplomová práce

**Operative aspects and criminal intelligence in context of
extremists manifestations**

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
doc. JUDr. Ladislav Pokorný Ph. D.

AUTOR PRÁCE
Bc. Vladimír Nedbálek

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Karlových Varech, dne

.....

Bc. Vladimír Nedbálek

Poděkování

Rád bych zde poděkoval panu plk. v.v. Mgr. Vlastimilu Fiedlerovi za cenné rady a doporučení při tvoření této práce a stejně tak vedoucímu mé diplomové práce panu doc. JUDr. Ladislavu Pokornému Ph. D., jakožto i za samotné vedení práce.

ANOTACE

Diplomová práce se zabývá tématem „Operativně pátrací činnost a kriminální zpravodajství v problematice projevů extremismu“. První část práce, tedy teoretická, pojednává o zvoleném tématu v obecné rovině. Zde jsou v jednotlivých kapitolách uvedeny např. druhy extremismu, extremistická témata, projevy extremismu, ale i aktéři a nástroje v boji s extremismem, tedy například operativně pátrací činnost policie. Druhá část práce, která je praktická, se zabývá zanalyzováním několika extremistických případů a následným vyhodnocením typických pachatelů, způsobů spáchání, motivů a typických postupů policejního orgánu při objasňování trestných činů extremistického charakteru. Konečná část práce obsahuje zhodnocení celé práce a získaných informací.

KLÍČOVÁ SLOVA

extremismus * operativně pátrací činnost * rasismus * xenofobie * kriminální zpravodajství * předsudečná nenávisť * policie

ANNOTATION

The diploma thesis deals with the topic "Operational search activity and criminal intelligence in the issue of manifestations of extremism". The first part of the thesis, the theoretical part, deals with the chosen topic in a general way. Here, for example, the types of extremism, extremist topics, manifestations of extremism, but also actors and tools in the fight against extremism, for example the operational search activity of the police, are presented in individual chapters. The second part of the work, which is practical, deals with the analysis of several extremist cases and the subsequent evaluation of typical perpetrators, methods of perpetration, motives and typical procedures of the police organ in clarifying crimes of an extremist nature. The final part of the work contains an evaluation of the whole work and the obtained informations.

KEYWORDS

extremism * operational search activity * racism * xenophobia * criminal intelligence * prejudiced hatred * police

Obsah

Obsah	5
Úvod.....	7
1 Teoretická část.....	9
1.1 Pojem extremismu z pohledu bezpečnostních složek ČR a vybraných ústředních orgánů státní správy	9
1.2 Dělení extremismu	11
1.2.1 Politický extremismus	11
1.2.2 Náboženský extremismus	13
1.2.3 Etnický extremismus.....	14
1.2.4 Ekologický extremismus	14
1.3 Současná extremistická hnutí, organizace a uskupení	15
1.4 Aktuální, nedávná a trvajících extremistická témata	19
1.4.1 Rasismus a xenofobie	20
1.4.2 Kritika systému a vlád.....	20
1.4.3 Odpor k muslimům a migrantům.....	21
1.4.4 Témata posledních let	22
1.5 Typické extremistické protiprávní projevy	25
1.6 Extremismus z pohledu trestního zákoníku.....	29
1.7 Aktéři boje proti extremismu.....	32
1.8 Nástroje používané v boji proti extremismu	34
1.8.1 Operativně pátrací prostředky	35
1.8.2 Operativně pátrací opatření	42
1.8.3 Podpůrné operativně pátrací prostředky.....	49
1.8.4 Další, veřejnosti známější, metody dokazování extremismu	52
2 Praktická část.....	54
2.1 Trestné činy s podtextem extremismu dle statistik.....	54

2.2	Analýza a komparace vybraných soudně projednaných případů	56
2.2.1	Případ č. 1 – distribuce CD neonacistické kapely Imperium.....	57
2.2.2	Případ č. 2 – vylepení rasistického textu na památník Lety.....	58
2.2.3	Případ č. 3 – nenávistná demonstrace 1. máj 2009.....	59
2.2.4	Případ č. 4 – organizování koncertů White Power Music	60
2.2.5	Případ č. 5 – založení hnutí Blood & Honour Division Bohemia	62
2.2.6	Případ č. 6 – spravování neonacistických webových stránek.....	66
2.2.7	Případ č. 7 – rasistické příspěvky na Facebooku	67
2.2.8	Případ č. 8 – napadení černošky ve Vimperku	68
2.2.9	Případ č. 9 – žhářský útok na romskou ubytovnu v Aši	69
2.2.10	Případ č. 10 – žhářský útok ve Vítkově	71
2.3	Vyhodnocení provedených analýz případů	73
2.3.1	Typologie pachatelů, cílů, způsobů spáchání a motivů	74
2.3.2	Typické postupy a způsoby objasňování trestných činů extremistického charakteru	78
2.4	Shrnutí práce a doporučení pro budoucí praxi	83
	Závěr.....	87
	Seznam použité literatury.....	88
	Seznam použitých internetových zdrojů.....	89
	Seznam použitých právních předpisů	90
	Seznam použitých rozsudků	90
	Seznam příloh.....	91

Úvod

Pod termínem extremismus si patrně většina laické veřejnosti alespoň v prostředí České republiky představí davy neonacistů s vyholenými hlavami, pochodující po ulicích v rámci protiromských demonstrací. Prostředí extremismu je ale dynamické, a tak se o něm dá říci, že se v čase poměrně zásadně proměňuje. Pod touto proměnou si ale nelze představit úplné vymizení například výše popsaných aktivit a hnutí, spíše je však nutné v rámci zkoumání extremistického prostředí vnímat vzestup či tvorbu jiných, ze začátku třeba i méně nápadných projevů a směrů, jež se vymykají většinovému vnímání událostí kolem nás, ať již historických či současných. Právě včasné zachycení takových projevů totiž může být klíčové pro zdárný boj státního aparátu s těmito silami.

Při položení otázky, proč by měl vůbec takový boj probíhat, když je v ústavním pořádku zakotveno hned několik základních lidských práv a svobod, jako například svoboda náboženství a víry a jejich projevů, a to i veřejných, bude jedna z odpovědí jistě znít tak, že veškeré vnější projevy, které přerostou do rozměrů extremismu a radikalizace, jsou zcela jistě způsobilé závažným způsobem ohrozit či dokonce narušit fungování státu v podobě, jakou je známa právě dnes. Práva a svobody jednoho by totiž měly končit tam, kde začínají práva a svobody druhého, a tato vzájemná rovnováha je základním principem pro fungování právního státu. Ve smyslu shora uvedených skutečností se již dnes našťástí lze poučit z historických zkušeností, jako např. z tehdejšího nacistického Německa.

Takových ponaučení si jistě byli vědomi i zákonodárci při tvorbě základních právních předpisů, a proto v rámci trestního zákoníku stanovili způsoby projevů a míru, kterou nelze beztrestně překračovat, a dále v rámci trestního řádu, případně i dalších právních předpisů, jako například v zákoně o Policii ČR, dali k dispozici represivním státním orgánům nástroje pro potlačování extremismu, jestliže překračuje stanovenou míru, jakož i nástroje pro monitorování jeho vnějších projevů. Ve smyslu rčení „kdo je připraven, nebývá překvapen“ se tak

pronikání do prostředí extremismu a následné kriminální zpravodajství o dění v něm jeví jako klíčový úkol k získávání znalosti extremistického prostředí jako základního předpokladu pro Policii ČR při plnění jejího základního úkolu – zajišťování vnitřní bezpečnosti státu. Jestliže nebudou mít státní orgány přehled o dění na extremistické scéně a nebudou připraveny na hrozby, které s sebou projevy extremismu přináší, může se lehce stát, že pro jeho občany nebude zajištěna bezpečnost, které je stát garantem.

Tato práce proto cílí na zefektivnění boje státu s projevy extremismu tím, že analyzuje dostupné prostředky pro zajištění toku informací z extremistického prostředí směrem ke státnímu aparátu ve smyslu kriminálního zpravodajství, jakož i další činnost složek státu v souvislosti s potíráním nebezpečných projevů extremismu v návaznosti na získané informace z extremistických kruhů, a nalézá, resp. nabízí postupy, jak bojovat proti extremismu. Účelem práce je tedy zcela logicky přispět k udržení současného fungování státu a zamezit potlačování demokratických hodnot vyznávaných Českou republikou.

Předmětem diplomové práce je téma „Operativně pátrací činnost a kriminální zpravodajství v problematice projevů extremismu.“ Jedním z cílů práce je rešerše literatury týkající se zvoleného tématu v obecném pojetí. Dalším dílčím cílem práce je analýza případů spáchaných trestných činů extremistického charakteru, a to formou kvalitativní metody v podobě případových studií, které jsou provedeny v praktické části práce. Konečným cílem je doporučení, v jaké míře užívat, resp. při dokazování trestných činů používat jako důkaz operativně pátrací prostředky a činnosti policie.

1 Teoretická část

V této části práce je představen pojem samotného extremismu, a to jak z pohledu Ministerstva vnitra České republiky, tak z pohledu Bezpečnostní informační služby České republiky. Dále je představeno rozdělení extremismu, a to zejména politického, tj. tzv. pravice a levice. Součástí této části práce jsou i vybraná současná extremistická hnutí a uskupení, aktuální a nedávná extremistická témata, dále jsou definovány typické extremistické projevy a extremismus z pohledu trestního zákoníku a konečně seznámení s aktéry, kteří s extremismem bojují, a s nástroji, kterými státní aparát v tomto boji disponuje.

1.1 Pojem extremismu z pohledu bezpečnostních složek ČR a vybraných ústředních orgánů státní správy

Pojem extremismus vychází z latinského slova „extremus“, které v překladu znamená „krajní“ nebo „vnější“.¹ Právě proto se užívá pojmů „krajní pravice“ a „krajní levice“.

V našem právu pojem extremismu není nijak definován. Pokud se jedná o rasově motivovanou trestnou činnost, bývá tato označována jako extremistická trestná činnost nebo trestná činnost s extremistickým podtextem. Používá se i pojem kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávisť, což je obdobou termínu používaného kriminologií angloamerického původu – tzv. „hate-crimes.“²

Ministerstvem vnitra České republiky je extremismus definován jako „*vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem,*

¹ KÁBRT, Jan, Pavel KUCHARSKÝ a Rudolf SCHAMS. Latinsko-český slovník. Praha: LEDA, 2000. ISBN 978-80-85927-82-5.

² Co je extremismus.MVČR[online]. 2010 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/clanek/co-je-extremismus.aspx>

vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku.“³

Bezpečnostní informační služba České republiky extremismus definuje jako krajně vyhocené, demokracii nepřátelské postoje a ideologie, s nimiž se lze setkat na levém i pravém konci politického spektra.⁴ Dále jej označuje jako „*zastávání a prosazování klasické totalitní ideologie neslučitelné s demokratickým právním řádem.*“⁵

Z uvedených definic vyplývá, že extremisté útočí jak na základní lidská práva člověka, na jejich svobodu a důstojnost, tak i na samotné demokratické státní zřízení a svrchovanost lidu.

Forenzní psycholožka Doc. PhDr. Ludmila Čírtková CSc. Dr. h. c. trestné činy páchané z nenávisti, tzv. „hate-crimes“, označuje jako trestné činy s poselstvím, neboť svým dopadem představují symbolické zločiny, kde nejde o konkrétní napadenou oběť, ale o její sociální příslušnost k určité skupině. Pachatelé násilných trestných činů s extremistickým podtextem právě této skupině vysílají jasné poselství, resp. chtějí zasáhnout určité kategorie obyvatelstva. Cílem pachatelů je destabilizovat tyto skupiny obyvatel a vnést do nich neklid tím, že v nich vzbudí strach. Při jednotlivých útocích bývají zraněné konkrétní oběti, ty však představují v daném okamžiku symboly zastupující terč nenávisti.⁶

Po definování extremismu jako pojmu přichází na řadu jeho vnitřní diference neboli dělení na určité skupiny a směry.

³ Co je extremismus.MVČR[online]. 2010 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/clanek/co-je-extremismus.aspx>

⁴ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

⁵ Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017[online]. 2018 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocní-zpravy/2017-vz-cz.pdf>

⁶ PLECITÝ, Vladimír, Štefan DANICS a Viktor PORADA, ed. *Extremismus, jeho kořeny, projevy a východiska řešení: (sborník mezinárodní konference konané na Policejní akademii ČR v Praze ve dnech 26.-28.11.2001)*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-088-6.

1.2 Dělení extremismu

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, s extremismem se lze setkat jak na levém, tak i na pravém konci politického spektra. Zde se mluví o politickém extremismu. Dalšími typy extremismu jsou extremismus náboženský, etnický a ekologický. Tato kapitola stručně vymezuje všechny zmíněné typy extremismu.

1.2.1 Politický extremismus

Tento typ extremismu se vyznačuje odmítáním politiky státu anebo ústavního pořádku, k čemuž může být použito i násilí. Odchýlení od obecně zavedených a v aktuální době přijímaných norem má podobu politického programu, kde jsou patrné prvky názorové nesnášenlivosti a odmítání jakýchkoli kompromisů.⁷

K získání a poté také k udržení politické moci extremisté upřednostňují nátlak a násilí namísto přesvědčování, upřednostňují kolektivní ideologické cíle nad individuální svobodou a dále zastávají názor, že je rozhodující jednota nad rozmanitostí v duchu dané ideologie. Tito extremisté jsou přesvědčeni o své pravdě a nepochybují o ní. Extremistické politické strany i hnutí, které usilují o státní moc, mívají takový politický program, který neuznává ústavnost, demokracii či pluralismus. Namísto toho se vyznačují fanatismem, netolerancí, černobílým viděním světa a žádnými kompromisy. Právo je pouze nástrojem moci, což odmítají.⁸

Prostředky, kterými chtějí extremisté napravit politický systém, jsou často za hranou zákona. Je zde odmítána jakákoli názorová pluralita a veřejnost bývá v mnoha případech manipulována médii.

⁷ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

⁸ DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4.

Politolog Jan Charvát ve své publikaci zmiňuje tzv. „pravolevou politickou osu“, na které se nacházejí jednotlivé ideologie, přičemž na pravé straně této osy se nacházejí zastánci kapitalismu, svobodného trhu a liberalismu, a na levé straně osy se nacházejí zastánci socialismu, sociálních výhod a státní redistribuce. Na okrajích této osy se pak nacházejí extremisté. Na levé straně komunisté a anarchisté a na pravé straně fašisté a nacisté.⁹

Krajní pravice

Základem pravicového extremismu je rasová nesnášenlivost a odpor k národnostním menšinám. V politické oblasti se pravicoví extremisté hlásí k různým formám diktátorské vlády a k obhájení nacionálního socialismu, tedy na úkor stejných práv pro všechny.¹⁰

Hlavními rysy nacismu jsou antidemokratismus, antiliberalismus, antikomunismus, nacionalismus, princip vůdcovství, rasismus a antisemitismus. Společným ideovým základem neonacismu a neofašismu je autoritářská forma vlády homogenní entitě, přičemž neonacismus zdůrazňuje především rasu místo státní příslušnosti a neofašismus vyznává silný stát založený na národnostní homogenitě. Současní neonacisté se nazývají nacionalisté.¹¹

Krajní levice

Komunističtí extremisté usilují o nastolení beztržní společnosti, v jejímž rámci by byly zespolečňeny výrobní prostředky a postupně by došlo i k odstranění státu, přičemž k přechodu od kapitalistické k socialistické společnosti by bylo potřeba uskutečnění revoluce.

⁹ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

¹⁰ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

¹¹ BASTL, Martin, MAREŠ, Miroslav, SMOLÍK, Josef, VEJVODOVÁ, Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha, 2011, ISBN: 978-80-247-3797-3.

Anarchisté považují za své základní hodnoty svobodu a rovnost, přičemž základním požadavkem pro vznik, resp. udržení těchto hodnot je odmítnutí autority vynucené mocí či nátlakem, např. ze strany státu. Dále odmítají ekonomický nátlak, např. formou soukromého vlastnictví výrobních prostředků.¹² Klíčovou hodnotou anarchismu je tudíž neomezená autonomie člověka. Anarchisté soudí, že stát není nutný, protože pořádek a harmonie mohou vznikat přirozeně a nemusí být státem vnucovány shora.¹³

1.2.2 Náboženský extremismus

Náboženští extremisté se snaží zmocnit politické moci, zničit či poškodit demokratické hodnoty země a nahradit je teokratickým režimem, nebo alespoň výrazně porušit lidská práva demokratických uskupení. Zde hrají hlavní roli náboženské sekty a náboženská hnutí, jenž manipulují s psychikou lidí ohledně náboženského zaměření. K tomu je užíváno psychického, ale i jiného násilí.¹⁴ Veřejnost však existenci sekt příliš nevnímá. Charakteristikou většiny sekt jsou extrémní názory na život, chápání dobra a zla a vztahy mezi lidmi. Sekty jsou potencionálně nebezpečné, jelikož dokážou psychicky manipulovat s jednotlivci, zejména s mladými lidmi. Kromě termínu sekta se používá také např. kult, netradiční náboženství, alternativní religiozita, nekonvenční náboženské hnutí, nebo nové náboženské směry.¹⁵

V současnosti jsou velice nebezpečná islamistická extremistická hnutí. Islamismus odmítá demokratický pluralismus a občanskou společnost. Bývá chápán též jako islámský fundamentalismus nebo islámský extremismus

¹² BASTL, Martin, MAREŠ, Miroslav, SMOLÍK, Josef, VEJVODOVÁ, Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha, 2011, ISBN: 978-80-247-3797-3.

¹³ HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Přeložil Zdeněk MASOPUST. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.

¹⁴ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

¹⁵ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

a v některých případech bývá vnímán nejen jako extremistické hnutí, ale i jako zpolitizovaný islám sledující mocensko-politické cíle.¹⁶

1.2.3 Etnický extremismus

Etnický a separatistický extremismus je spojován s netolerantním prosazováním zájmů etnik či regionů, které usilují o separaci. Jejich etnické a územní požadavky bývají zpravidla provázány. Vyznačují se nerespektováním demokratických hodnot a procedur. Etničtí extremisté jsou často propojeni s konkrétními ideologickými či náboženskými směry, které mohou nabývat extremistických hodnot.¹⁷

1.2.4 Ekologický extremismus

Ekologická témata jsou populární mezi různými extremistickými uskupeními, bez ohledu na politické přesvědčení. Nejčastěji je toto téma však spojeno s levicovým extremismem, a to zejména s anarchistickými organizacemi.¹⁸ Tohoto typu extremismu se dopouštějí buď jednotlivci nebo skupiny, jejichž jednání je vedené ekologickými motivy. Těchto jednání se však častokrát dopouštějí protizákonnými způsoby, kdy například poškozují majetkové hodnoty nebo zabraňují legálním činnostem, které dle nich škodí životnímu prostředí, které oni musejí chránit.¹⁹ Jako typického zástupce organizací vyznávajících ekologický extremismus lze označit hnutí Greenpeace.

¹⁶ ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-3014-6.

¹⁷ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

¹⁸ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Propagační metody politického extremismu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-421-2.

¹⁹ BÖTTICHER, Astrid a Miroslav MAREŠ. *Extremismus. Theorien-Konzepte-Formen*. 1. vyd. München: Oldenbourg Verlag, 2012. 460 s. Lehr- und Handbücher der Politikwissenschaft. ISBN 978-3-486-59793-6.

1.3 Současná extremistická hnutí, organizace a uskupení

Součástí dnešní extremistické scény je veřejnosti nejznámější, a téměř jistě nejvlivnější, hnutí „**Svoboda a přímá demokracie**“, kterému předsedá Tomio Okamura. Toto hnutí se vyznačuje krajně pravicovými, rasistickými a xenofobními názory spojenými s až extrémním populismem, kdy častým jevem bývá využití přísloví „Slibem nezarmoutíš“. Snaží se o absolutní samostatnost České republiky, tedy o vystoupení z Evropské unie i z NATO. U samotného Tomia Okamury, ale i u některých jeho kolegů z hnutí, bylo zaznamenáno několik projevů směřujících proti Romům. Kromě protiromských projevů je hnutí velmi aktivní také v šíření informací zaměřených proti muslimům či imigrantům. Hnutí je též tím hlavním aktérem na poli šíření náboženské a etnické nesnášenlivosti.²⁰

V rámci pravicového extremismu dále na české extremistické scéně existuje politická strana s názvem „**Dělnická strana sociální spravedlnosti**“. Současná kampaň této strany s názvem „Přidej se k nám!“ prosazuje konec rozkrádání a korupce, boj proti nárustu imigrace a hrozby islamizace, nesouhlas s diktátem Evropské unie, zrušení Senátu, jakožto drahé a zbytečné instituce, znovuzavedení trestu smrti, odmítnutí živit nepřizpůsobivá individua ze svých peněz, boj proti exekutorské mafii a snaha o důstojný život pro seniory a rodiny s dětmi.²¹ Dělnická strana sociální spravedlnosti před volbami podpořila Volný blok, posléze se její představitelé stali součástí antivax protestů zaštitěných uskupením „Chcípl Pes“.²²

Další politická strana obdobného typu s názvem „**Národní demokracie**“ podala žalobu na ochranu osobnosti proti Ministerstvu vnitra České republiky

²⁰ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2018 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

²¹ Dělnická strana sociální spravedlnosti[online]. 2017 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz>

²² Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

v souvislosti s jejím uváděním ve Zprávách o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021, přičemž odvolání ze strany Národní demokracie proti rozhodnutí bylo Vrchním soudem v Praze zamítnuto.²³ Ideový program této politické strany zahrnuje např. odmítnutí migrace z Afriky a Asie, nutnost střežení státních hranic, umožnění usídlení rozumného počtu původního evropského obyvatelstva ze zemí již jinými etniky obsazených, vystoupení z EU a z NATO, reorganizace státu – stavovský stát, zrušení krajů, prezident je zároveň premiér a zároveň vůdce národa, zrušení všech politických stran, apod.²⁴

Uskupení s názvem „**Národní a sociální fronta**“ je tvořena bývalými aktivisty Dělnické mládeže a neformálních neonacistických uskupení. Organizace se snaží nalézt inspiraci v okolních zemích a je tedy orientována zejména na zahraničí. Přátelí se zejména s německými a italskými kolegy.²⁵

Organizace „**Generace identity**“, která vzešla z neonacistického a chuligánského prostředí, se formálně distancovala od hitlerovského nacismu a tradičního neonacismu, avšak její projevy jsou motivované nenávistně. Organizace se též orientuje mj. na zahraniční otázky, kdy např. dlouhodobě podporuje režim Bašára al Asada v Sýrii.²⁶

„**Autonomní nacionalisté**“ se snažili distancovat od militantního jádra neonacismu, čímž se chtěli prezentovat v lepším světle. Členové této organizace bojovali proti kapitalismu, akcentovali sociální otázky a agitovali proti globalizaci. Podobně jako ekologičtí extremisté se zapojovali do ochrany přírody a řešili ekologická témata. Styl oblékání se blížil levicově orientovaným skupinám, jelikož

²³ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

²⁴ Národní demokracie[online]. 2017 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.https://narodnidemokracie.cz/strana/program-ve-zkratce/>

²⁵ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2019 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

²⁶ Tamtéž.

zde dominovala černá barva. Jednalo se o tzv. „Black Block Styl“, který zahrnoval také nošení slunečních brýlí, maskování obličeje např. šátky a dalšími doplňky, což znesnadňovalo jejich identifikaci. Hlavním mottem bylo heslo „Organizace bez organizace“, což vyjadřovalo nesouhlas s centrálním vedením a také pevně hierarchické struktury.²⁷ V zájmovém prostředí jsem zjistil, že tato organizace již několik let aktivní není. Fungovala cca od roku 2004 do roku 2015, po čemž se členové, jak se v takovýchto organizacích často stává, reorganizovali, resp. přidali k jiným extremistickým organizacím.

Ve fotbalovém prostředí existují tzv. chuligáni, kteří se odborněji nazývají **neonacistickými** či **rasistickými hooligans**. V českém fotbalovém prostředí jsou pravděpodobně nejrasističtější chuligáni fotbalového klubu Sigma Olomouc.²⁸ Chuligáni však nepatří jen na pravou stranu extremistického spektra, někteří, např. klub Bohemians Praha 1905, inklinují spíše k anarchismu. Tito extremisté se vyznačují tím, že se napadají jak mezi sebou, tak i mimo chuligánské prostředí, a k těmto útokům často užívají i zbraně, zejména basebalové pálky, řetězy, tyče, nebo i zápalné lahve či nože.

Neméně důležitou skupinou jsou tzv. **„Paramilitární a domobranecké skupiny“**, jejichž nejrizikovější aktivity tvoří snahy o nelegální výrobu palných zbraní a výbušnin. Nejaktivnější skupinou je tzv. **„Národní domobrana“**, jejíž členové relativně pravidelně pořádají různá militantně zaměřená setkání.²⁹ Tyto skupiny inklinují též k pravicovému extremismu, jelikož se vyznačují xenofobními a šovinistickými názory.

²⁷ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

²⁸ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2019 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

²⁹ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

V rámci levicového extremismu lze spatřovat tzv. „**Ortodoxní komunisty**“, kteří však z důvodu nezájmu ze strany mladých lidí a z důvodu obtížného získávání nových členů, představují jakousi stárnoucí uzavřenou komunitu. Tato skupina podporuje kremelskou propagandu a přiklání se k současnému režimu Ruské federace.³⁰

Jako pokus o odpověď na násilné akce neonacistů vzniklo uskupení s názvem „**Antifašistická akce**“ neboli „**Antifa**“, někdy také „**AFA**“. Jejich hlavní náplní činnosti je napadání pravicových extremistů, a to jak na demonstracích, tak i v místech jejich bydliště, ale také rozkrývání a zveřejňování jejich identit. Antifa tedy podrobně monitoruje soukromé životy pravicových extremistů, včetně jejich základen, a sleduje jejich aktivity. Na svých webových stránkách pak často zveřejňují totožnosti pravicových extremistů, včetně jejich fotografií, a v mnoha případech i s přidaným dehonestujícím komentářem.³¹

Anarchistická scéna je v posledních letech relativně klidná. Existuje několik dalších menších anarchistických skupin, např. „**Kolektiv 115**“, či „**Anarchistická federace**“. Tyto skupiny uspořádaly několik málo protestů, ale většinou pouze proti hnutí Svoboda a přímá demokracie. Ze strany militantních anarchistů nebyly zaznamenány žádné násilné akce.³²

Neméně důležitým subjektem jsou i neextremističtí občané, kteří jsou však již současnou situací natolik rozhořeni, že podniknou protiprávní věci, které by za normálních okolností nepodnikli. Může to být kvůli pandemii a opatřením, která jsou ze strany vlády přijímána, nebo kvůli uprchlické i ekonomické krizi způsobenou ruskou invazí na Ukrajinu. Takový rozhořčený občan se může

³⁰ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

³¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

³² Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2019 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

dopustit extremistických projevů, byť mnohem později, než by se tohoto dopustil klasický extremist.

Mezi subjekty, které se také vyznačují projevy extremismu, lze zařadit i xenofobně zaměřené politiky, aktivisty, či novináře, ale také média šířící nenávistné předsudky. Tyto subjekty často do společnosti vnášejí kontroverzní témata, která bývají předmětem emotivních diskuzí, a tím společnost uměle rozdělují. Vyjmenovat však všechny subjekty, které jsou nějak spojeny s projevy extremismu, by mohlo být téma na celou diplomovou práci, proto jsou v této práci uvedeny jen vybrané subjekty, které v současnosti na extremistické scéně alespoň nějak působí. Každý z těchto subjektů je přitom orientován na určité téma, kvůli kterému může být rozhořčen, a proto se těmito tématy, tedy alespoň těmi aktuálními, zabývá následující kapitola.

1.4 Aktuální, nedávná a trvajících extremistická témata

V této kapitole jsou představena vybraná aktuální, nedávná a trvajících témata extremistického charakteru, přičemž stejně jako v předchozí kapitole je zde čerpáno mj. ze Zpráv o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky, které každoročně vydává Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky.

S nástupem demokracie po zhroucení komunismu v roce 1989 a s tím spojenou svobodou slova a dalšími novými možnostmi občanů začalo ve společnosti docházet k novým jevům extremistického charakteru. Např. začala vznikat nová hnutí a vytvářely se různé protestní akce.³³

Česká republika se od té doby potýká s několika stálými extremistickými tématy, kterými jsou rasismus a xenofobie, kritika systému a vlád a odpor k muslimům a migrantům. Výčet však samozřejmě není konečný, jelikož každou

³³ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

novou situací se můžou objevit, a objevují, nová témata, která jsou předmětem zájmu extremistů.

1.4.1 Rasismus a xenofobie

„Rasismus je nevědecká teorie předpokládající, že biologický a etnický původ určuje kulturní, psychickou (mentální) povahu populací, které se vzájemně dělí na „vyšší“ a „nižší“. Převzato ideologiemi, které zdůrazňují nadřazenost bílé rasy nad ostatními „méněcennými rasami.“³⁴

Tento druh extremismu je typický pro pravicovou scénu. Jedná se o poměrně moderní fenomén, když kořeny rasismu lze spatřovat na začátku 19. století ve Francii a Německu. Je to jakýsi způsob myšlení, který pracuje s faktem, že rasa ovlivňuje jak schopnosti člověka, tak i jeho myšlení. V České republice jsou rasismus a xenofobie spojovány zejména s Romy, muslimy a mimoevropskými migranty, přičemž xenofobie, jakožto strach z neznámého, je v tomto případě myšlena jako strach z cizinců., resp. jejich tradic a kultury.³⁵

Aktéři těchto extremistických jevů bývají pravicově motivované subjekty uvedené v předchozí kapitole.

1.4.2 Kritika systému a vlády

Kritika vlády i státní politiky je předmětem zájmu jak pravicově, tak i levicově zaměřených extremistů. Obě tyto strany pravolevého extremistického spektra se tímto snaží oslovit, a nejlépe i dostat na svou stranu, širší a obecně nespokojenou populaci. Předmětem kritiky v podstatě mohou být jakékoliv problémy, se kterými se stát potýká, může se jednat ale i o kritiku jednotlivce, např. podezření z korupce některé politické elity apod. Častým cílem jsou i bezpečnostní složky státu,

³⁴ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

³⁵ CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

zejména jejich protiextremistické aktivity, které jsou označovány jako „policejní brutalita“ či „policejní stát“, čímž znevažují policejní práci, a stejně tak soudní systém, který bývá označován jako zkorumpovaný a nedůvěryhodný. Kritikou bývá též otázka členství České republiky v NATO či EU, nebo vázanost státu k mezinárodním smlouvám.³⁶

V současné době je v médiích velice často spatřováno hnutí Svoboda a přímá demokracie, zejména jeho hlavní představitel Tomio Okamura, který je velmi častým kritikem státu, resp. vlády, a to v podstatě jakékoliv vlády. Kritizováno, nejen ze strany uvedeného hnutí, bývá také podporování Ukrajiny, kterou napadl její soused Rusko, a to z důvodu zhoršení společenských poměrů, zejména zdražování potravin, pohonných hmot a dalších služeb.

Dalším tématem, které již však není tolik aktuální, byla protiepidemická vládní opatření týkající se onemocnění Covid-19, kdy vláda různými způsoby omezovala občany v pohybu a v pracovní i sociální oblasti. Kvůli tomu proběhlo několik protestů ze strany rozhořčených občanů a kritikou vlády byla poměrně dlouhou dobu zásobena média.

1.4.3 Odpor k muslimům a migrantům

Migrace mimoevropských občanů do Evropy v posledních letech graduje a islámské teroristické organizace v zahraničí projevují aktivitu, což pravicoví extremisté využívají k šíření islamofobie. Zde není rozlišován islám a islámský terorismus.³⁷

Migranti z arabských zemí bývají pravicovými extremisty nazýváni špínou a důvodem zvýšení kriminality, zejména ohledně obchodování s heroinem či

³⁶ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

³⁷ Tamtéž

prosazování radikálních islámských postojů. Představují ohrožení „bílé Evropy“ a „naší civilizace“.³⁸

V současné době bývá odpor projevován i proti Ukrajincům, kteří prchají ze své země z důvodu ruské invaze, a to zejména kvůli zhoršení společenských poměrů, jak je uvedeno v předchozí kapitole.

1.4.4 Témata posledních let

Další částí této kapitoly jsou aktuální extremistická témata čerpaná z uvedených výročních zpráv o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky, a to v období od roku 2018 do 2021.

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018 (vydaná v r. 2019)

Hnutí Svoboda a přímá demokracie v roce 2018 hrálo hlavní roli v oblasti šíření rasové, etnické či náboženské nenávisti a nesnášenlivosti, čímž zastínilo pravicové extremisty.

Převážná část nenávistných projevů probíhala prostřednictvím internetu, a to i ze strany osob, které nejsou nijak vázány na extremistickou scénu.

Xenofobně působící subjekty a média, která šířila dezinformační teorie a konspirace, tvořily jakousi symbiózu, když významně pomáhaly šířit proruskou propagandu.

Proběhlo trestní řízení s výrazným podporovatelem hnutí Svoboda a přímá demokracie Jaroslavem Baldou, který ve Středních Čechách dvakrát pokácel

³⁸ MAREŠ, M. a kol. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Brno: Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky[online]. 2011 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/studie-ceske-militantni-neonacisticke-hnuti-aktualni-trendy.aspx>

stromy na železniční trať, přičemž chtěl vinu svalit na islamistické teroristy a tím ovlivnit veřejné mínění proti muslimské komunitě.³⁹

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2019 (vydaná v r. 2020)

V roce 2019 bylo šíření nenávistných projevů ze strany tradičních extremistů doplněno dezinformačními médii populistickými xenofobními skupinami. Migrace a islám vedly společnost k další polarizaci. V šíření nenávisti opětovně zcela dominovala xenofobní uskupení, která se začala profilovat v souvislosti s migrační krizí. Nejsilnějším takovým uskupením bylo jednoznačně hnutí Svoboda a přímá demokracie. Ve volbách do Evropského parlamentu toto hnutí získalo 216 718 hlasů, což bylo 9,14 %, a s nimi i dvě křesla pro europoslance.

Stejně jako v předchozím roce docházelo k převážné části nenávistných projevů prostřednictvím internetu. Panovala již však důvodná obava, že toto může vyvolat fyzické útoky, jako např. v Německu. Boj s nenávistí na internetu se proto stal jednou z priorit policie i státních zastupitelství.

V rámci tehdejšího konfliktu na Ukrajině bylo obviněno několik osob ze zapojení se do tohoto konfliktu, a to i ohledně podporování terorismu.⁴⁰

³⁹ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2019 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

⁴⁰ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2019[online]. 2020 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020 (vydaná v r. 2021)

Kvůli pandemii Covid-19 byly xenofobními skupinami označováni za největší přenašeče této nemoci migranti a muslimové. Dalšími takovými oběťmi byli i Romové a zahraniční dělníci.

Vysoký podíl na extremistické scéně měla média šířící nenávistné předsudky. Objevovaly se mnohé dezinformace a konspirační teorie týkající se již zmíněné pandemie, resp. i očkování proti této nemoci. Tato média však působila oboustranně. Na jedné straně nemoc zlehčovala a podsouvala příjemcům, že se jedná pouze o nástroj, kterým může být omezována osobní svoboda, a na druhé straně přinášela informace o tom, jak je nemoc zákeřná, uměle vytvořená biologická zbraň, kterou přenášejí migranti. Objevovaly se i informace, že po této pandemii má přijít finanční krize, na které budou vydělávat židovští bankéři.

V rámci anarchistické scény byli tito extremisté vidět podstatně méně než v minulosti, ale čím dál častěji se věnovali ekologickým tématům. Militantní anarchističtí jednotlivci na internetových sítích prezentovali texty, kde pandemii Covid-19 popisovali jako příležitost využít oslabení systému k jeho úplnému rozložení.⁴¹

Zpráva o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky za rok 2021 (vydaná v r. 2022)

V rámci protiepidemických opatření a očkování se v roce 2021 zvýšila agresivita odpůrců těchto opatření, kdy tato agresivita směřovala, kromě politiků a představitelů státní správy, také proti lékařům a zdravotníkům. Registrovány byly

⁴¹ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020[online]. 2021 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

jak projevy fyzické agrese, tak i pronásledování osob až do místa bydliště, či výhrůžky a urážky prostřednictvím internetu.

V parlamentních volbách v roce 2021 získala Komunistická strana Čech a Moravy pouze 3,6 % hlasů voličů, a nesplnila tedy požadovanou volební klauzuli, kdy je potřeba alespoň 5 % hlasů voličů, čímž nezískala žádný poslanecký mandát. Jako hlavní příčinu neúspěchu komunisté viděli ve svých předních představitelích.⁴²

Ze shora uvedeného vyplývá, že extremismus se navenek projevuje různými způsoby a o jejich nejběžnějších formách pojednává další kapitola.

1.5 Typické extremistické protiprávní projevy

Trestnou činnost obsahující projevy extremismu lze rozdělit do tří základních skupin, kterými jsou:

- slovní (verbální) extremismus,
- grafický (mediální) extremismus,
- násilný (brachiální) extremismus,

přičemž se tyto skupiny mohou vzájemně propojovat, či doplňovat.⁴³

Verbální extremismus

Verbální extremistické projevy se vyskytují především na hromadných vystoupeních extremistických příznivců, na mítincích nebo na koncertech

⁴² Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

⁴³ ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-053-9.

extremistických hudebních skupin. Tyto projevy se vyskytují buď v samotných písních nebo jsou obsahem extremistických proslovů. Tyto projevy jsou nebezpečné zejména v tom, že mohou velice snadno přerůst do násilných útoků. Mezi verbálními projevy neonacistů je nejčastěji používán fašistický pozdrav „Sieg Heil“ (v překladu „Sláva vítězství“), který je doplněn zdvižením předpažené pravé ruky.⁴⁴

Mezi typické formy projevů patří letákové a plakátové akce, publikační a vydavatelská činnost, veřejné demonstrace a propagační prostředky, včetně transparentů a hesel, koncerty, benefiční a vzpomínkové akce nebo vykřikování, psaní a veřejné prezentování rasistických hesel a pozdravů.⁴⁵

Grafický extremismus

Grafické projevy trestných činů s rasovým podtextem jsou převážně páčány prostřednictvím symbolů. Lze se setkat s různými symbolikami, např. symbolika čísel, symbolika barev, symbolika nápisů atd.

Co se týče symboliky barev, tak např. hnutí skinheads preferovalo tři barvy, a to černou, bílou a červenou. Tyto barvy totiž byly převzaty ze symbolů fašistické diktatury, zejména pro nacistické Německo, kdy je Adolf Hitler označil jako barvy národní. Bílá barva měla značit čistotu, ale mělo to být chápáno spíš jako čistou rasu, červená barva měla být symbolem ohně, krve a revoluce, ale také pokrevního svazku a černá barva znamenala smrt, ale také odhodlání. Měla symbolizovat smrt všem, kteří prznili čistou rasu, zejména „cikánům a všem černým“.⁴⁶

⁴⁴ DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

⁴⁵ KALAMÁR, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.

⁴⁶ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

Symbolika čísel se téměř vždy vyjadřuje pořadovými čísly v abecedě. Obvyklou číselnou kombinací je např. číslo 18, kde se jedná o první a osmé písmeno abecedy, tedy A a H, což označuje počáteční písmena jména německého fašistického vůdce Adolfa Hitlera. Další známou kombinací je číslo 88, kde se jedná o písmena H a H, která značí fašistický pozdrav „Heil Hitler“. Používáno bývá také číslo 14, které vyjadřuje 14 slov anglické věty: „We must secure the existence of our people and a future for white children“ (překlad: „My musíme chránit existenci našich lidí a budoucnost bílých dětí.“).⁴⁷

Mezi fašistickými extrémisty je známa runová symbolika, jejíž předlohou bylo starobylé germánské písmo, tzv. „fultharky“. Nejznámějším symbolem je hákový kříž neboli „Hakenkreuz“, jinak označován i jako svastika (obrázek č. 1 v příloze č. 1). Dalším známým symbolem je runa vítězství, tzv. „Sig – Rune“ (obrázek č. 2 v příloze č. 1) nebo také keltský kříž (obrázek č. 3 v příloze č. 1).⁴⁸

Naopak v anarchistické scéně se nejčastěji objevuje symbol písmene A v kruhu, resp. v písmeni O (obrázek č. 4 v příloze č. 2). Význam těchto slov je A – anarchism, O – order, tedy anarchismus a pořádek, což má znamenat, že anarchismus je pořádek. Dalším známým symbolem je černá vlajka v kruhu (obrázek č. 5 v příloze č. 2), která má znázorňovat opak bílé vlajky, jakožto kapitulace, ale zároveň také jakýsi odpor ke státu jako k autoritě, jelikož žádný stát nemá ve své vlajce černou barvu jako dominantní.⁴⁹

Násilný extremismus

Násilná extremistická trestná činnost je pochopitelně tou nejzávažnější, přičemž ještě vyšším stupněm závažnosti je násilí skupinové. Útoky na minoritní skupiny

⁴⁷ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ KALAMÁR, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.

extremisté považují za projevy vlastenectví a patriotismu. Cílem těchto útoků bývá zpravidla demonstrace síly a zastrašování.⁵⁰

Tento typ extremismu se může projevit jak ve fyzické, tak i v psychické podobě. Násilné projevy se objevují jak u pravicových, tak i u levicových extremistických uskupení, a to i mezi sebou v pouličních střetech. Psychické násilí je užíváno zejména v náboženských sektách, kdy může docházet k přeměně člověka v kultovní osobnost, kterou lze lépe ovládat.⁵¹ Násilná extremistická trestná činnost se vyznačuje vysokou mírou brutality a agresivity, přičemž jen výjimečně se zde objevuje příprava. Ve většině případů se jedná o spontánní jednání vzniklé probíhající situací. Tato trestná činnost tedy většinou nebývá nijak organizovaná. V mnoha případech je útočník mezi svými příznivci považován za jakéhosi hrdinu.⁵²

Extremisté často při násilných útocích využívají zbraně, přičemž se může jednat o zbraně střelné, chladné, nebo také o sportovní náčiní nebo jiné, náhodně vzaté předměty, jako jsou tyče, klacky, řetězy, kameny nebo dlažební kostky. Extremisté těchto prostředků využívají zejména při demonstracích. Často užívanými zbraněmi jsou právě sportovní náčiní, kdy extremisté při násilných útocích používají např. baseballové pálky nebo golfové hole. Z chladných zbraní bývají často užívány nože, mačety nebo sekery. Všechny tyto prostředky bývají používány mnohem více než střelné zbraně, zejména proto, že jsou mnohem lépe dostupné. Dalšími specifickými zbraněmi mohou být např. také zápalné lahve, tzv. „Molotovův koktej“, nebo také automobily.

⁵⁰ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

⁵¹ DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

⁵² VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus: činnost bezpečnostních složek*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2012. ISBN 978-80-7251-385-7.

Mezi typické projevy násilného extremismu patří fyzické útoky, vyhrožování, divácké násilí, vydírání, nebo také ničení majetku. Vyhrožování či vydírání může být prováděno i prostřednictvím internetu.⁵³

1.6 Extremismus z pohledu trestního zákoníku

Extremistická kriminalita není v trestním zákoníku nijak zvlášť vymezena. Tato trestná činnost spočívá v tom, že je rozdíl být napaden např. proto, že člověk něco vlastní než proto, jaký je. Extremistická trestná činnost je úzce spojena s rasismem, diskriminací a xenofobií. Proto podstatou této trestné činnosti bývá skutečnost, že je někdo napaden kvůli barvě jeho pleti, jeho národnosti, politickému přesvědčení, či náboženskému vyznání.⁵⁴ Podle našeho trestního zákoníku, tj. zák. č. 40/2009 Sb. i podle trestního řádu, tj. zák. č. 141/1961 Sb. může být trestně právně postižena jen konkrétní fyzická nebo právnická osoba. Trestná činnost je vždy dílem jedince nebo může být spáchána více pachateli. Musí být však vždy nepochybně prokázáno, že pachatel naplnil všechny znaky skutkové podstaty konkrétního nebo konkrétních trestných činů, a že byly naplněny materiální a formální znaky trestného činu.

Osobám, které mohou být z určitého důvodu nějakým způsobem diskriminovány, je právním systémem České republiky poskytována vyšší míra ochrany. V případech, kdy se pachatel svého jednání dopustí v organizované skupině či z rasového důvodu, se trestní sazba za spáchaný čin zvyšuje. Minority tímto získávají jakousi prioritu, podobnou např. ochraně těhotným ženám či dětem. Dle Ústavy totiž nesmí příslušnost ke kterékoli etnické či národnostní menšině způsobit člověku nebo skupině lidí újmu.⁵⁵

⁵³ KALAMÁR, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.

⁵⁴ DANICS, Štefan. *Extremismus a militantní demokracie*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-430-4.

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

Z pohledu trestního zákoníku, zákona č. 40/2009 Sb., je možné rozčlenit extremistické jednání do následujících skupin:⁵⁶

- rasově motivované útoky,
- hrubě narušené občanské soužití,
- trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti a lidskosti,
- útoky na státní zřízení a ústavnost.

Mezi rasově motivované trestné činy lze řadit zejména:

- § 352 násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci,
- § 355 hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob,
- § 356 podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod,
- § 403 založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka,
- § 403a šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka,
- § 404 projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka.

Dalšími a mnohdy i ještě závažnějšími skutky, které mohou mít extremistický, resp. rasistický podtext mohou být také:

- § 140 vražda,
- § 145 těžké ublížení na zdraví,
- § 146 ublížení na zdraví.

Tyto skutky se často řadí mezi ty nejzávažnější, jelikož jejich následkem bývá ohrožen život nebo zdraví osob.

⁵⁶ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

Mezi trestné činy, které hrubě narušují občanské soužití, přičemž mohou být doplněny rasovým podtextem, lze řadit:

- § 158 rvačka,
- § 358 výtržnictví,
- § 361 účast na organizované zločinecké skupině.

Mezi trestné činy proti svobodě a lidské důstojnosti a lidskosti, které taktéž mívají extremistický podtext, lze řadit:

- § 170 zbavení osobní svobody,
- § 176 omezování svobody vyznání,
- § 400 genocidium,
- § 401 útok proti lidskosti,
- § 402 apartheid a diskriminace skupiny lidí,
- § 405 popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia.

Poslední jmenovanou skupinou extremistických jednání jsou útoky na státní zřízení a ústavnost. K těm dochází v případech, kdy extremisté útočí proti jiným skupinám obyvatelstva nebo i proti jednotlivci, přičemž v mnoha případech mohou útočit i na samotnou podstatu našeho státního a ústavního zřízení. Může se jednat o tyto trestné činy:

- § 309 vlastizrada,
- § 310 rozvrácení republiky,
- § 311 teroristický útok,
- § 312 teror,
- § 314 sabotáž.

1.7 Aktéři boje proti extremismu

Dominantní roli v boji proti extremismu má **Ministerstvo vnitra České republiky**, jakožto ústřední orgán ve věcech veřejného a vnitřního pořádku a bezpečnosti státu. Tyto úkoly zabezpečuje zejména **Policie České republiky**, která spadá do gesce zmíněného ministerstva, a právě policie disponuje specialisty, kteří se zabývají problematikou extremismu. Tito specialisté působí buď na okresní, krajské, nebo celostátní úrovni a zpravidla bývají zařazeni ke službě kriminální policie a vyšetřování.

Jedním z nejdůležitějších útvarů, které s extremismem bojovaly, byla až do konce roku 2022 **Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**. Tento útvar má celorepublikovou působnost a v rámci extremismu byl do té doby koordinačním, metodickým a kontrolním pracovištěm. Jednou z jeho čtyř sekcí byla právě sekce terorismu a extremismu. Tato sekce mj. vyhledávala a sledovala případy organizované extremistické kriminality, které již přesahovaly možnosti působení krajských ředitelství policie, např. z důvodu hrozby teroristických útoků nebo pokud vykazovaly mezinárodní prvky.⁵⁷ Od 1. 1. 2023 však vznikl nový samostatný útvar s celostátní působností s názvem **Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě služby kriminální policie a vyšetřování**, který byl vyčleněn ze sekcí terorismu, extremismu a kybernetické kriminality, které do té doby spadaly pod již zmíněnou Národní centrálu proti organizovanému zločinu, a právě tento útvar se nyní plně věnuje uvedené problematice.⁵⁸

Dalšími velice důležitými orgány jsou **zpravodajské služby**, jejichž činnosti, organizační struktura a vnitřní uspořádání, podléhají utajení. Česká republika disponuje třemi zpravodajskými službami, kterými jsou Bezpečnostní

⁵⁷ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

⁵⁸ Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě SKPV[online]. 2023 [cit. 2022-01-23]. Dostupné z <https://www.policie.cz/clanek/narodni-centrala-proti-terorismu-extremismu-a-kyberneticke-kriminalite.aspx>

informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství. Mezi základní činnosti zpravodajských služeb patří sběr a získávání informací a rozpracování, třídění, integrace a vyhodnocování a interpretace získaných informací.⁵⁹ Zpravodajské služby se člení na civilní a vojenské a dále na služby zabývající se vnějším zpravodajstvím, tzv. rozvědky, a služby zabývající se vnitřním zpravodajstvím, tzv. kontrarozvědky.⁶⁰

Bezpečnostní informační služba je službou civilní a vnitřní. Zabezpečuje informace, které se týkají záměrů a činností směřujících proti demokratickým základům, svrchovanosti a územní celistvosti České republiky. Dále se zabývá zpravodajskými službami cizích mocí na území České republiky, činnostmi ohrožujícími státní a služební tajemství nebo bezpečnost či ekonomické zájmy České republiky a také informace, které se týkají organizovaného zločinu nebo terorismu.⁶¹

Zahraníční informace, které jsou důležité pro bezpečnost a ochranu zahraničně politických a ekonomických zájmů České republiky, zabezpečuje **Úřad pro zahraniční styky a informace**. Jedná se o službu civilní a vnější. Tento úřad má za úkol chránit stát před terorismem i extremismem. Úřad získává a vyhodnocuje informace se zahraničním původem, které mají vztah k problematice, jejímž sledováním byl státem pověřen, a které byly získány využitím zpravodajských prostředků.⁶²

V gesci **Ministerstva obrany České republiky** je vojenská, vnitřní i vnější zpravodajská služba zvaná **Vojenské zpravodajství**. Tato zpravodajská služba zabezpečuje zahraniční informace týkající se obrany a bezpečnosti státu, dále o cizích zpravodajských službách v oblasti obrany, o záměrech a činnostech směřujících proti státu, a které ohrožují utajované skutečnosti v oblasti obrany

⁵⁹ POKORNÝ, Ladislav. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-21-6.

⁶⁰ MICHÁLEK, Luděk. *Základy zpravodajské činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-360-4.

⁶¹ VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

⁶² Tamtéž

státu. Stejně jako již uvedené zpravodajské služby zabezpečuje informace týkající se možných hrozeb národní bezpečnosti České republiky. Dále provádí podporu a ochranu zahraničních misí, kde jsou nasazeny jednotky Armády České republiky.⁶³ Vzhledem k tomu, že pravicoví extremisté projevují dlouhodobý zájem o vstup do Armády České republiky, je Vojenské zpravodajství právě na toto riziko zaměřeno.⁶⁴

Neméně důležitou roli má i **Vězeňská služba České republiky** spadající do gesce **Ministerstva spravedlnosti České republiky**. Jejím hlavním cílem je ochrana společnosti prostřednictvím reintegrace pachatele, kdy je snahou obnovit narušený sociální stav s aktivní účastí dotčených osob a odborníků. Extremističtí vězni bývají zařazeni do vhodných programů, ale volba těchto programů je velmi obtížná, jelikož ideologické přesvědčení je v prostředí věznic ještě umocňováno. Snaha o deradikalizaci těchto osob je úkolem vězeňských psychologů, vychovatelů a speciálních pedagogů. Nesmírně důležitým faktorem, který je potřebný u zaměstnanců vězeňské služby, je znalost příznaků probíhající radikalizace, jako je např. změna image, nové tetování, násilné chování, změna náboženského vyznání apod.⁶⁵

Pro efektivní boj s takto závažnou trestnou činností jsou státním orgánům k dispozici nástroje, jimiž lze extremismu čelit, jak se lze dočíst v další kapitole.

1.8 Nástroje používané v boji proti extremismu

Jako velmi zásadní nástroj kriminálního zpravodajství nejen ve vztahu k potírání extremistických deliktů, ale také obecně pro účinný boj s kriminalitou, lze zcela jistě považovat sadu operativně pátracích prostředků. Jejich možnosti použití jsou garantovány a vymezeny trestním řádem. Dalšími důležitými nástroji jsou

⁶³ MICHÁLEK, Luděk. *Základy zpravodajské činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-360-4.

⁶⁴ VEGRICHOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

⁶⁵ Tamtéž

podpůrné operativně pátrací prostředky, které lze najít v jednotlivých ustanoveních zákona o Policii České republiky. Plnění úkolů policejních orgánů na úseku odhalování a objasňování trestných činů spojených s projevy extremismu by bez využití těchto nástrojů mnohdy nebylo ani možné, a proto následující kapitoly pojednávají o operativně pátracích prostředcích a podpůrných operativně pátracích prostředcích jako takových, ale především pak nastiňují vhodnost jejich použití s ohledem na charakteristiku jednotlivých oprávnění ve vztahu k extremistickým trestným činům.

1.8.1 Operativně pátrací prostředky

Jak již bylo zmíněno výše, tyto prostředky jsou taxativně vymezeny v ustanoveních trestního řádu, stejně jako jsou zde uvedeny podmínky jejich použití. Zásadním rozdílem, kterým se odlišují od podpůrných operativně pátracích prostředků podle zákona o Policii České republiky, je skutečnost, že na rozdíl od oprávnění podle policejního zákona je ve většině případů operativně pátracích prostředků podle trestního řádu možnost jejich použití závislá na povolení státního zástupce, v některých případech dokonce i soudce. Důvod, proč tomu tak je, lze logicky odvodit, jelikož jejich použitím je zpravidla mnohem významněji zasahováno do práv a svobod občanů, jinak garantovaných každému v základních právních předpisech České republiky, a proto možnost jejich omezení mnohdy musí být podřízena vůli výše uvedených ústavních činitelů. O tomto se lze přesvědčit již ve druhém odstavci § 158b trestního řádu, kde je pro všechny operativně pátrací prostředky bez výjimky obecně uvedeno, že k jejich nasazení se policejní orgán může uchýlit pouze tehdy, jestliže účelu, který použitím takových prostředků je sledován, není možné dosáhnout jiným způsobem, nebo tehdy, pokud by použití jiného způsobu představovalo pro dosažení tohoto účelu podstatné ztížení. Zároveň je zde pro policejní orgán dána povinnost minimalizovat míru zásahu do práv a svobod, respektive minimalizovat míru jejich omezení, a je zakázáno je užívat pro jiné účely než k získání skutečností, jež lze považovat za důležité pro trestní řízení.⁶⁶

⁶⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

Dalším velmi významným rozdílem mezi operativně pátracími prostředky ve smyslu trestního řádu a podpůrnými operativně pátracími prostředky podle zákona o Policii České republiky je skutečnost, že záznamy získané v rámci užití první zmíněné skupiny, ať už se jedná o zvukové, obrazové nebo i jiné, je možné použít v trestním řízení jako důkaz.⁶⁷

V tomto bodě je důležité zdůraznit, že se jedná o oprávnění policejního orgánu použít tyto záznamy jako důkaz, nikoliv o povinnost takto učinit. Mnohé skutečnosti, které se policejní orgán při použití operativně pátracích prostředků dozví, bývá někdy užito pouze v informativní rovině pro operativní účely.

Předstíraný převod

Litera trestního řádu o tomto prostředku hovoří jako o předstírání koupě, prodeje nebo jiného způsobu převodu předmětu plnění, jestliže k držení takového předmětu je třeba zvláštní povolení, jeho držení je nepřípustné, pochází z trestného činu nebo je k jeho spáchání určen. Povolení policejnímu orgánu k použití tohoto prostředku uděluje státní zástupce, a to písemně, přičemž policejní orgán jej sám bez tohoto povolení může sice provést, ale pouze tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a pouze za podmínky, že ihned, jakmile to okolnosti dovolí, policejní orgán o povolení státního zástupce požádá. Pokud nebude do 48 hodin od této žádosti uděleno, nelze v tomto postupu pokračovat a informace zjištěné v rámci dosavadního použití není možné použít.⁶⁸

Sledování osob a věcí

Dalším důležitým operativně pátracím prostředkem, jenž je způsobilý přinést policejnímu orgánu v boji s extremismem velké množství informací důležitých pro trestní řízení, je sledování osob a věcí ve smyslu ust. § 158d trestního řádu. První odstavec tohoto ustanovení hovoří o tom, že jde o získávání poznatků o osobách

⁶⁷ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁶⁸ Tamtéž

a věcech, které se provádí utajovaným způsobem, a to buďto s použitím technických nebo jiných prostředků. Zároveň omezuje policejní orgán v tom, že není povoleno použít informace o komunikaci sledovaného s jeho obhájcem, a takové informace přímo nařizuje zničit.⁶⁹ Toto sledování není vázáno na povolení, ať již státního zástupce nebo soudce, avšak nesmí při něm být pořizovány záznamy.

V případech, kdy by při sledování měly být pořizovány záznamy, musí policejní orgán postupovat podle druhého odstavce výše uvedeného paragrafu, dle kterého sledování s pořizováním záznamů, a to ať již zvukových, obrazových nebo jiných, může být prováděno jen s písemným povolením státního zástupce. Toto povolení nemusí být vydáno předem, jestliže věc nesnese odkladu, nicméně je třeba o něj dodatečně požádat, a to bezodkladně, a pokud nebude do 48 hodin uděleno, nelze získané informace použít a je třeba je zničit, a samozřejmě ve sledování nelze pokračovat.⁷⁰ Zvukovými záznamy jsou zde myšleny audionahrávky, obrazovými záznamy jsou potom například fotografie či videozáznamy. Jejich využití v policejní praxi je velmi časté a snadno představitelné. Jednou z často využívaných forem těchto prostředků bývá prostorový odposlech, a to například v interiéru automobilu. Postup při nasazování takového operativně pátracího prostředku však bývá zpravidla vázán i na povolení soudu. Jako argument je ze strany obhájců namítán fakt, že ve vozidlech probíhají četné telefonické hovory, vozidla jsou vybavena technologií handsfree a policejní orgán se tak dostává k informacím, které mají stejný či obdobný charakter jako ty, k nimž se policie dostává při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jenž povoluje právě soud. Co se týče pojmu jiné záznamy, v praktické činnosti se nejčastěji jedná o mapové záznamy trasy z GPS vysílače, tzv. trackeru, který je umístěn na nějakou sledovanou věc, nejčastěji na automobil, který využívá sledovaná osoba. Z takových záznamů mohou kriminalisté při objasňování extremistických trestných činů získat například informace o utajovaném sídle, kde se scházejí extremistické skupiny, jestliže bude modulem osazeno více vozidel

⁶⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁷⁰ Tamtéž

extremistů a v jednu dobu budou jejich trasy vést do stejného místa, nebo lze prokázat kontakt jednoho pachatele s jiným, jestliže bude vozidlo užíváno k dopravě jednoho pachatele do místa bydliště druhého apod. Zaznamenávání trasy nelze zpravidla nahradit pouhým přímým přenosem polohy, neboť s ohledem na kapacitní možnosti Policie ČR nebývá možné v delším časovém horizontu zajistit nepřetržité sledování polohy a záznamem je tedy umožněno vyhodnocení poloh věci i několik dní zpětně, navíc lze záznam polohy v krajním případě použít i jako důkaz.

Policejní orgán je omezen odstavcem 3 shora uvedeného paragrafu, a to tehdy, jestliže je sledování spojeno se zásahem do nedotknutelnosti obydlí, listovního tajemství nebo je při něm zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků. Takové sledování může být poté prováděno výhradně s předchozím povolením soudce a nelze jej provádět bez tohoto povolení ani tehdy, když věc nesnese odkladu. Je-li třeba vstoupit za účelem umístění technických prostředků umožňujících sledování do obydlí, nelze zde provádět jiné úkony než ty, které jsou nezbytné k umístění takových prostředků.⁷¹

Ve čtvrtém odstavci zákonodárce vymezil obsah žádosti o povolení sledování a povinně zde tedy musí být uvedeno podezření na konkrétní trestný čin, a pokud jsou známy konkrétní údaje o osobách a věcech, které mají být sledovány, pak zde musí být uvedeny i takovéto údaje. Zároveň zákonodárce omezil dobu, po kterou může sledování probíhat, a to na maximálních 6 měsících, ovšem s možností opakovaného prodlužování vždy opět maximálně o 6 měsíců tím, kdo sledování povolil. V povolení je však povinen vždy uvést dobu, po kterou sledování povoluje.⁷²

⁷¹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁷² Tamtéž

Policejní orgán má dále možnost sledovat kohokoliv, kdo s tím souhlasí, a to ve smyslu šestého odstavce paragrafu 158d trestního řádu.⁷³ Toto si lze představit v situaci, kdy je poškozenému vyhrožováno újmou na zdraví například pro jeho národnost či náboženství ze strany extremistického pachatele. Poškozeného s jeho souhlasem je potom možné sledovat za účelem zjištění totožnosti pachatele a zajištění ochrany poškozeného.

Sedmý odstavec stanoví, že v případě potřeby použití záznamu pořízeného v rámci sledování jako důkazu je třeba připojit protokol, který bude obsahovat náležitosti uvedené v § 55 a 55a trestního řádu, tedy datum a místo pořízení, předmět úkonu, pojmenování útvaru, který záznam pořídil apod. V osmém odstavci je stanovena povinnost zničit předepsaným způsobem záznamy, které nenesou informace důležité pro trestní řízení a v devátém odstavci je pak již pouze stanovena povinnost provozovatelů telekomunikací a dalších osob, které se na zajišťování telekomunikačního provozu podílejí, a stejně tak pošty a dalších dopravců zásilek, poskytovat bezodkladně policejnímu orgánu součinnost při sledování.⁷⁴

Poslední, tedy desátý, odstavec upravuje možnost použití záznamů a protokolů ze sledování v jiných trestních věcech než v té, v níž bylo původně sledování povoleno. Zde je jasně uvedeno, že záznam a protokol může být použit tehdy, když je v jiné věci, ve které má být záznam použit, vedeno řízení o úmyslném trestném činu, nebo když s takovým použitím sledovaná osoba souhlasí.⁷⁵ Toto ustanovení tedy vyžaduje, aby ve zmíněné jiné věci byly již zahájeny úkony trestního řízení.

⁷³ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁷⁴ Tamtéž

⁷⁵ Tamtéž

Použití agenta

Jediným operativně pátracím prostředkem, jehož možnost použití je omezena výší trestní sazby či podezřením na některý konkrétní taxativně uvedený trestný čin, je použití agenta. Zde je stanovena podmínka minimální výše horní hranice trestní sazby za trestný čin, který je v předmětné prověřované trestní věci spatřován, a to osm let. Agentu lze však použít i v případech podezření na kterýkoliv trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo na některý z taxativně vymezených trestných činů z oblasti hospodářské či korupční trestné činnosti. Zároveň je možnost použít agenta v řízení o úmyslném trestném činu, k jehož stíhání je Česká republika vázána vyhlášenou mezinárodní smlouvou. Použít agenta však může ze všech policejních orgánů pouze Policie České republiky nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů.⁷⁶ Uplatnění použití agenta v prostředí odhalování a objasňování trestné činnosti spojené s extremismem lze spatřovat především v proniknutí do organizované zločinecké skupiny extremistů. Jestliže agent do takové skupiny pronikne, dokáže utajovaným způsobem přinášet jak informace pro operativní použití, tak i případně přinášet důkazní prostředky, neboť agent již pro použití předstíraného převodu či sledování osob a věcí nepotřebuje další povolení státního zástupce či soudce.⁷⁷ V této skupině dokáže například rozklíčovat hierarchii jednotlivých členů, zjistit jejich plány, napojení na ostatní skupiny apod. Musí se však jednat o příslušníka, který je znalý konkrétní oblasti, a to ať již historických souvislostí, pojmů a názvosloví, které se v dané extremistické oblasti užívají, a zároveň by měl do skupiny zapadat i vizuálně, pokud to situace vyžaduje, například pokud jde o neonacistickou skupinu, měl by vykazovat určité vizuální znaky, které mají členové těchto hnutí – oholená hlava, tetování, způsob odívání a další.

Co se týče příslušníka, jedná se v souladu s druhým odstavcem výše uvedeného paragrafu o příslušníka Policie ČR nebo Generální inspekce bezpečnostních sborů, který plní úkoly, jež mu ukládá řídicí policejní orgán.

⁷⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁷⁷ Tamtéž

Takový příslušník pak zpravidla zastírá skutečný účel své činnosti a při své činnosti je oprávněn vytvořit a používat legendu o existenci jiné osoby. Takovou osobu lze zavést do informačních systémů. Dále je oprávněn provádět hospodářské činnosti, které lze jinak provádět pouze na povolení, se zvláštním oprávněním nebo až po určité registraci, a samozřejmě je oprávněn zastírat svou příslušnost k bezpečnostnímu sboru. K takové činnosti agenta jsou orgány veřejné správy povinny poskytnout bezpečnostnímu sboru potřebnou součinnost, a to bezodkladně.⁷⁸

Specifický je u použití agenta i povolovací proces, který je dán do pravomoci státního zástupce vrchního státního zastupitelství, případně evropského pověřeného žalobce, jenž použití agenta navrhuje, a schvalování tohoto operativně pátracího prostředku provádí na základě výše uvedeného návrhu soudce vrchního soudu, v jehož obvodu je státní zástupce, který návrh podává, činný. Povolení pak musí obsahovat účel a dobu použití agenta a také údaje, díky nimž lze agenta identifikovat. Uplyne-li doba, na kterou bylo použití agenta povoleno, může být opakovaně prodloužit tím, kdo povolení vydal.⁷⁹

I agent je při své činnosti omezen, a to tím, že musí volit pouze prostředky, které umožní splnění jeho služebního úkolu, a které nezpůsobí jiným osobám zbytečnou újmu. Nemá ale jiné povinnosti, které jinak mají příslušníci jeho bezpečnostního sboru. Státní zástupce, který navrhl použití agenta, je povinen od policejního orgánu žádat takové údaje, které mu umožní posoudit, zda trvají důvody, kvůli nimž byl agent použit, a zda agent postupuje zákonným způsobem. Takové vyhodnocení je povinen činit minimálně každé 3 měsíce, a pokud zjistí, že použití agenta již není třeba, dá policejnímu orgánu pokyn k ukončení činnosti agenta. Od policejního orgánu pak obdrží záznam o výsledku použití agenta.⁸⁰

⁷⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ Tamtéž

Co se týče obecně použití operativně pátracích prostředků po zahájení trestního stíhání, upravuje tento postup § 158f trestního řádu, dle něhož je toto možné, nicméně o použití těchto prostředků po podání obžaloby rozhoduje předseda senátu soudu prvního stupně nehledě na to, zda je navrhl státní zástupce či nikoliv.⁸¹

1.8.2 Operativně pátrací opatření

V oblasti operativně pátrací činnosti je trestní řád ve své dnešní podobě do jisté míry rozpolcen, neboť všechna tato oprávnění nejsou souhrnně uvedena v jedné části trestního řádu, nýbrž jedna jejich část, která se přímo nazývá operativně pátrací prostředky, je uvedena v § 158b až 158f, ale další sada oprávnění, která však do oblasti operativně pátrací činnosti patří, je uvedena v § 86 až § 88a stejného právního předpisu, a v tomto případě se jedná souhrnně o operativně pátrací opatření. Prvním z nich je zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování.

Zadržení a otevření zásilek, jejich záměna a sledování

Nejprve je třeba uvést, že pro účely těchto oprávnění se za zásilku považuje předmět dopravovaný jakýmkoliv způsobem, tedy poštou nebo i jinou osobou, a to včetně skrytého způsobu dopravy. Celý proces začíná zadržením zásilky, což je postup uvedený v § 86 trestního řádu, při němž je v konkrétní trestní věci třeba zjistit obsah nedoručených zásilek včetně telegramů, a za tímto účelem je na základě nařízení předsedy senátu a v přípravném řízení na základě nařízení státního zástupce vydána taková zásilka ze strany jejího přepravce buď právě předsedovi senátu, v případě přípravného řízení pak státnímu zástupci či policejnímu orgánu. Policejní orgán přitom může svým příkazem vůči přepravci pozdržet takovou zásilku až na tři dny, ovšem do 24 hodin od vydání příkazu o tom musí vyrozumět státního zástupce, který má právě tři dny na to, aby vydal nařízení k vydání zásilky a zajistil doručení tohoto nařízení dopravci. Pokud toto nařízení

⁸¹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

nevydá vůbec nebo nebude vydáno ve zmíněné lhůtě, není možné dopravu zásilky více pozdržet.⁸²

Po zadržení zásilky a jejím vydání jí lze v případě potřeby pro účely zjištění jejího obsahu otevřít podle § 87 trestního řádu, a to opět buď předsedou senátu nebo v přípravném řízení státním zástupcem nebo policejním orgánem, ovšem pouze se souhlasem soudce. Po jejím otevření a zjištění obsahu se zásilka doručí adresátovi, pokud je znám, případně některému z jeho rodinných příslušníků, nejedná-li se o zásilku určenou pouze do vlastních rukou adresáta. K doručení adresátovi se nepřistoupí tehdy, jestliže by tak mohl být zmařen či podstatně ztížen účel trestního stíhání. V takovém případě se zásilka připojí ke spisu. Obsah dopisu nebo telegramu se pak oznámí adresátovi, je-li znám, nebo některému rodinnému příslušníkovi, není-li zásilka adresována pouze do vlastních rukou. Oznámení obsahu se však učiní pouze tehdy, jestliže je to vhodné. Není-li nutné zásilku otevřít, například když lze její obsah zjistit technickým zařízením (rentgen apod.), odevzdá se adresátovi nebo je vrácena přepravci, jenž zásilku vydal.⁸³

Jestliže je zapotřebí zjistit osoby, které se podílejí na nakládání se zásilkou, která obsahuje věci určené ke spáchání trestného činu nebo věci, které z takového činu pocházejí, případně omamné a psychotropní látky, látky určené k jejich výrobě, jedy, jaderný a radioaktivní materiál, padělané peníze či padělky cenných papírů, střelné zbraně, zbraně s hromadným účinkem, střelivo nebo výbušniny či věci, které lze držet pouze se zvláštním povolením, může se takový obsah zásilky podle § 87a trestního řádu na základě nařízení předsedy senátu nebo v přípravném řízení se souhlasem soudu státního zástupce nařídít záměnu obsahu zásilky za jinou věc a zásilka se posléze předá k další přepravě. Záměnu pak provádí vždy policejní orgán a o záměně sepíše záznam a zajistí úschovu původního obsahu zásilky, s nímž se nakládá jako s odňatou věcí.

⁸² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁸³ Tamtéž

Zásilku, u níž je důvodné podezření, že obsahuje některé z výše uvedených věcí, je možné na základě nařízení státního zástupce podle § 87b trestního řádu sledovat, pokud je to nezbytné k objasnění trestného činu nebo odhalení všech pachatelů takového činu. Tento postup lze uplatnit pouze tehdy, nelze-li potřebné skutečnosti účinně zjistit jiným způsobem nebo by toto zjištění bylo jinak podstatně ztíženo. Sledování provádí policejní orgán, který může sledování provádět i bez nařízení státního zástupce, ovšem pouze tehdy, jestliže věc nesnese odkladu a musí o tomto postupu státního zástupce neprodleně vyrozumět a dále postupovat podle jeho pokynů. Při sledování lze pořizovat obrazový, zvukový či jiný záznam a o sledování se sepisuje protokol, avšak proti osobám, které se zásilkou manipulují, se neprovádí žádné úkony směřující k vydání nebo odnětí věci. K ukončení sledování i bez příkazu státního zástupce se přistoupí tehdy, jestliže by mohlo nakládáním se zásilkou vzniknout vážné nebezpečí života či zdraví, značné škody na majetku, anebo vznikne-li vážné nebezpečí, že zásilku nebude možné dále sledovat. Současně s ukončením sledování se podle potřeby přikročí ke zmaření dalšího držení věci tvořící obsah zásilky.⁸⁴

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Paragraf 88 trestního řádu stanovuje podmínky pro použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, konkrétně taxativně vymezuje, pro které trestné činy musí být vedeno trestní řízení, aby bylo možno tento postup použít. Jelikož jsou však vyjmenované trestné činy většinou hospodářského či korupčního charakteru a extremismu se netýká žádný z nich, nebudou pro účely této diplomové práce jmenovitě uvedeny. Jinou podmínkou, která se již některých trestných činů spojených s projevy extremismu může týkat, je minimální výše horní hranice trestní sazby osm let. V takovém případě nemusí být daný trestný čin v tomto ustanovení taxativně vyjmenován. Stejně tak lze kromě taxativně vyjmenovaných trestných činů či trestných činů s minimální horní hranicí trestní sazby 8 let použít odposlech a záznam telekomunikačního provozu u trestných činů, k jejichž stíhání se Česká republika zavázala přijetím a vyhlášením mezinárodní smlouvy.

⁸⁴ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

Obecnou podmínkou je důvodný předpoklad získání významných skutečností pro trestní řízení a nemožnost nebo jinak podstatné ztížení dosažení účelu sledovaného použitím tohoto postupu. Pro všechny orgány činné v trestním řízení provádí tento úkon Policie České republiky. Zároveň je v tomto ustanovení zakázáno odposlouchávat a zaznamenávat telekomunikační provoz mezi obviněným a obhájcem, přičemž takový provoz nesmí být v trestním řízení použit a policejní orgán jej musí zničit a protokol o jeho zničení založit do spisu.⁸⁵

Povolovací proces je vázán na státního zástupce, který jeho použití navrhuje, a soudce (či v řízení před soudem předsedu senátu), který jeho použití nařizuje, resp. vydává k němu písemný příkaz s odůvodněním, uživatelskou adresou či zařízením a osobou uživatele, jestliže je její totožnost známa, a doba, po kterou se má odposlech a záznam telekomunikačního provozu provádět. Tato doba nesmí překročit 4 měsíce. Tuto dobu lze v případě potřeby i opakovaně prodloužit, nejdéle však vždy o 4 měsíce, přičemž toto prodloužení je vždy v gesci soudce krajského soudu v rámci přípravného řízení (navrhuje stejný státní zástupce jako původně) a v případě řízení před soudem je prodloužení v gesci soudce soudu vyššího stupně.⁸⁶

Policejní orgán má za povinnost provoz průběžně vyhodnocovat a sledovat, zda i nadále trvají důvody k užití tohoto postupu, a pokud pominou, odposlech a záznam telekomunikačního provozu ihned ukončí a oznámí tuto skutečnost předsedovi senátu, v přípravném řízení pak státnímu zástupci a soudci.⁸⁷

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu nemusí být vždy vázán příkazem soudce či předsedy senátu, lze jej totiž provést i se souhlasem uživatele odposlouchávané stanice, ovšem pouze v případě taxativně vyjmenovaných trestných činů, a to obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku), svěřením dítěte do moci jiného (§ 169 trestního zákoníku), omezování osobní svobody (§ 171

⁸⁵ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁸⁶ Tamtéž

⁸⁷ Tamtéž

trestního zákoníku), vydírání (§ 175 trestního zákoníku), únosu dítěte a osoby stížená duševní poruchou (§ 200 trestního zákoníku), násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 352 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku).⁸⁸

Stejně jako u operativně pátracích prostředků je třeba k záznamu telekomunikačního provozu připojit protokol, pokud má být použit jako důkaz. Protokol musí obsahovat údaje o místě, času a způsobu provedení záznamu a zároveň doslovný přepis obsahu záznamu. Stejně tak musí být uvedeno i označení orgánu pořizujícího záznam. Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby zamezil jejich zneužití, a do protokolu založeného do spisu poznamenat místo uložení záznamu. Na rozdíl od operativně pátracích prostředků, u nichž je podmínkou pro jejich použití jako důkazu v jiné trestní věci pouze vedení trestního řízení v takové věci pro úmyslný trestný čin, u odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je podmínkou použití v jiné trestní věci skutečnost, že se jedná o trestný čin, v němž lze nařídit odposlech (taxativně vyjmenované výše, minimální horní hranice trestní sazby 8 let či závazek stíhání vyplývající z mezinárodní smlouvy), nebo souhlas uživatele odposlouchávané stanice.⁸⁹

Záznamy, které neobsahují skutečnosti důležité pro trestní řízení, policejní orgán po souhlasu soudu a v přípravném řízení se souhlasem státního zástupce zničí po třech letech od pravomocného skončení věci. V případě podání mimořádného opravného prostředku v průběhu těchto tří let pak zničí záznamy o odposlechu po rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku, případně až po novém pravomocném skončení věci. O zničení sepíše policejní orgán protokol a zašle jej státnímu zástupci, který věc pravomocně skončil, a v řízení před soudem jej zašle předsedovi senátu prvního stupně, který jej založí do spisu.⁹⁰

⁸⁸ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁸⁹ Tamtéž

⁹⁰ Tamtéž

Jestliže věc pravomocně skončí, policejní orgán informuje odposlouchávanou osobu, je-li známa její totožnost, o skutečnosti, že byla odposlouchávána, a to s uvedením konkrétností jako délka trvání odposlechu, označení soudu, který vydal příkaz k odposlechu a datum jeho skončení. Současně jej poučí o právu podat ve lhůtě šesti měsíců ode dne doručení této informace Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu. V případě, že věc pravomocně ukončí soud či státní zástupce, vyrozumí odposlouchávanou osobu ten orgán činný v trestním řízení, který věc pravomocně skončil. Výjimkami z této povinnosti informování je řízení o zločinu s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, spáchaném organizovanou skupinou, řízení o trestném činu spáchaném ve prospěch organizované zločinecké skupiny, řízení o trestném činu účasti na organizované zločinecké skupině (§ 361 trestního zákoníku), řízení o trestném činu účasti na teroristické skupině (§ 312a trestního zákoníku) nebo pokud se na spáchání trestného činu podílelo více osob a ve vztahu alespoň k jedné z nich nebylo trestní řízení doposud pravomocně skončeno, či pokud je proti osobě, která má být informována, vedeno trestní řízení, anebo pokud takovým informováním mohl být zmařen účel trestního řízení, včetně řízení v jiné trestní věci, nebo by mohlo dojít k ohrožení bezpečnosti státu, života, zdraví, práv a svobod osob.⁹¹

Zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu

Paragraf 88a trestního řádu se týká zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, jímž jsou údaje zjišťovány zpětně, na rozdíl od odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který působí od jeho technického zahájení do budoucna. Nevýhodou tohoto postupu oproti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je absence konkrétního obsahu telekomunikačního provozu. Zjištěné údaje totiž neobsahují nahrávky telefonních hovorů, text SMS zpráv či e-mailů. Obsahují však údaje o místě, kde se v dané době nacházela konkrétní telefonní stanice (účastnické telefonní číslo či zařízení), nikoliv však zcela přesné, nýbrž více či méně přibližné, neboť je k dispozici údaj

⁹¹ Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

o buňce telekomunikační sítě, k níž se telefonní stanice přihlásila, a dále údaj o azimutu, jehož prostřednictvím lze zjistit směr vysílání signálu buňky vůči telefonní stanici. Dále je pak součástí údajů datum a čas telekomunikačního úkonu, doba jeho trvání, telefonní číslo, s nímž bylo z dané telefonní stanice komunikováno, druh telekomunikačního úkonu (příchozí/odchozí hovor, příchozí/odchozí SMS, datový provoz). Údaje o uskutečněném telekomunikačním provozu lze zjišťovat buď ve vztahu ke konkrétnímu účastnickému telefonnímu číslu, případně zařízení (podle IMEI, není-li vložena SIM karta), nebo ve vztahu ke konkrétnímu místu, v němž probíhal telekomunikační provoz.

Co se týče zákonného rámce zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, stanoví § 88a trestního řádu jako nezbytnou podmínku pro použití tohoto postupu dolozní trestný čin a jeho minimální horní hranici trestní sazby 3 roky, případně taxativně vyjmenovává trestné činy, u nichž lze tento postup uskutečnit. Není-li splněna některá z výše uvedených podmínek, může ji nahradit závazek České republiky vyplývající z vyhlášené mezinárodní smlouvy stíhat daný trestný čin. Mezi trestné činy, které mohou být motivovány extremistickými idejemi, lze zařadit trestný čin nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku), trestný čin nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku) a v krajním případě trestný čin šíření poplašné zprávy (§ 357 trestního zákoníku). Dále lze zařadit do této skupiny trestný čin podněcování k trestnému činu (§ 364 trestního zákoníku) či schvalování trestného činu (§ 365 trestního zákoníku). Údaje, které jsou zjišťovány ve smyslu ust. § 88a trestního řádu, jsou takové údaje, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat. Údaje lze zjistit, jestliže nelze sledovaného účelu dosáhnout jinak či by bylo jinak jeho dosažení podstatně ztíženo. Zjištění, resp. vydání těchto údajů, nařizuje provozovatelům telekomunikační sítě v řízení před soudem předseda senátu a v přípravném řízení soudce na základě předchozího návrhu státního zástupce. Toho o vydání návrhu zpravidla požádá policejní orgán. Příkaz předsedy senátu či soudce je výhradně písemný a obsahuje odůvodnění. Jestliže je známa konkrétní osoba, vůči níž je tento úkon mířen, musí být v příkazu uvedeny i údaje o ní. Údaje o uskutečněném

telekomunikačním provozu lze zjistit i bez příkazu, a to tehdy, jestliže s tím souhlasí uživatel daného telekomunikačního zařízení.⁹² I v případě tohoto oprávnění je stejně jako u odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dána povinnost vyrozumět konkrétní osobu, vůči níž úkon směřoval, a je-li známa, o jeho užití. Podmínky vyrozumění jsou totožné jako právě u odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, stejně jako jsou totožné i výjimky z této povinnosti.⁹³

1.8.3 Podpůrné operativně pátrací prostředky

Stejně jako v trestním řádu, tak i v zákoně č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky lze nalézt řadu prostředků, které mohou policisté efektivně využívat při operativně pátrací činnosti a kriminálním zpravodajství v problematice projevů extremismu. Tyto prostředky jsou souhrnně nazývány jako podpůrné operativně pátrací prostředky a jsou jednotlivě vyjmenovány v § 72 zmíněného zákona, stejně jako je zde uvedeno i výslovné oprávnění policistů využívat tyto prostředky v rámci předcházení trestným činům, k získávání poznatků o trestné činnosti, v souvislosti s trestním řízením a při zajišťování krátkodobé ochrany osoby. Těmito prostředky jsou informátor, krycí prostředky, zabezpečovací technika a zvláštní finanční prostředky.⁹⁴

Informátor

V § 73 zákona o Policii ČR je uvedeno, že informátorem může být fyzická osoba, která poskytuje policii informace a služby tak, aby nebyla tato spolupráce vyzrazena (údaje o informátorovi jsou předmětem utajovaných informací minimálně ve stupni utajení vyhrazené) a zároveň dává možnost poskytnout informátorovi za jeho činnost odměnu, ať již finanční nebo věcnou. Věk informátora je interním aktem řízení omezen na minimálních 15 let.⁹⁵ V oblasti

⁹² Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění k 28. 6. 2022

⁹⁵ Tamtéž

kriminálního zpravodajství z prostředí extremismu hraje informátor nezastupitelnou roli, neboť je zpravidla způsobilý z tohoto prostředí přinést cenné informace jak o hierarchii organizovaných skupin, tak i o jejich uskutečněné latentní či plánované trestné činnosti, o jejich jednotlivých členech apod. S ohledem na to je velmi důležité udržovat si v prostředí extremistických skupin své informátory a pravidelně od nich získávat informace z tohoto prostředí.

Krycí prostředky

Krycím prostředkem je podle § 74 zákona o Policii ČR věc včetně krycího dokladu, prostor nebo činnost, jejímž prostřednictvím je zastírána skutečná totožnost osoby, zabraňováno vyzrazení její činnosti nebo zastírání činnosti policie. Následný § 75 pak podrobněji hovoří o krycím dokladu, konkrétně popisuje, že se jedná o listinu či jiný dokument, jehož použitím se zastírá skutečná totožnost osoby, zabraňuje se vyzrazení její činnosti, krycího prostředku nebo zabezpečovací techniky, zastírá se jím činnost policie nebo se používá k jiným obdobným účelům. Vyjmenovává zároveň doklady, které nesmí být jako krycí doklad použité (např. průkaz poslance či senátora aj.) Dále jsou v tomto ustanovení uvedeny možnosti legalizace, tedy zavedení údajů z krycího dokladu do informačních systémů, a povinnost orgánů veřejné správy poskytnout k tomuto postupu součinnost. Krycí doklady jsou evidovány ministerstvem vnitra.⁹⁶ Tento prostředek je v oblasti potírání extremistické trestné činnosti nejčastěji využíván v souvislosti s činností agenta podle trestního řádu, který prostřednictvím krycích dokladů a dalších krycích prostředků zastírá svou skutečnou totožnost, jakož i svou příslušnost k bezpečnostnímu sboru, využívá krycí prostředky například i ve formě krycího bytu. Zároveň si lze představit krycí prostředky například ve formě krycích tabulek registračních značek na vozidlech policistů z oddělení operativní dokumentace, kteří provádějí sledování pachatele extremistického trestného činu nebo jen provádějí skrytý monitoring extremistické akce.

⁹⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění k 28. 6. 2022

Zabezpečovací technika

Dalším podpůrným operativně pátracím prostředkem je zabezpečovací technika, což jsou dle § 76 zákona o Policii ČR technické prostředky, zařízení a jejich soubory, které policie používá k předcházení či odstranění ohrožení veřejného pořádku a bezpečnosti.⁹⁷ V problematice extremismu bývá tato technika využívána nejčastěji pro získávání záznamů z veřejně přístupných míst, na nichž jsou předpokládány aktivity extremistických skupin ve formě demonstrací aj., dále v souvislosti se zajišťováním krátkodobé ochrany, jestliže má policie např. informaci o hrozícím útoku konkrétní osobě a za účelem eliminace této hrozby vybaví ohroženou osobu zabezpečovací technikou ve formě pageru, jehož pomocí si přivolá rychlou pomoc.

Zvláštní finanční prostředky

O tomto podpůrném operativně pátracím prostředku pojednává § 77 zákona o Policii ČR a zde je uvedeno, že se jedná o vyčleněné finanční prostředky užívané pro úhradu některých výdajů vynaložených při získávání poznatků o trestné činnosti, při užití podpůrných operativně pátracích prostředků, operativně pátracích prostředků podle trestního řádu a pro účely zajišťování krátkodobé ochrany osoby. Při nakládání s těmito prostředky se netřeba řídit právními předpisy, které upravují hospodaření se státními financemi, je zde však dána povinnost nakládat s nimi hospodárně a v souladu s účelem, pro který byly poskytnuty.⁹⁸ Užití zvláštních finančních prostředků je upraveno nařízením ministra vnitra, kde jsou taxativně vymezeny konkrétní možnosti, k nimž lze zvláštní finanční prostředky použít.

⁹⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění k 28. 6. 2022

⁹⁸ Tamtéž

1.8.4 Další, veřejnosti známější, metody dokazování extremismu

Nejznámější policejní metodou je **výslech**. Jedná se o „specifickou metodu kriminalistické praxe, kterou se získávají formou výpovědi za zákonem stanovených podmínek a z důvodů stanovených zákonem kriminalisticky a právně relevantní informace uložené ve vědomí člověka.“⁹⁹ V případech, kdy se jedná o výslech osoby, která spáchala nějaký skutek s extremistickým podtextem, bývá tato metoda podstatně ztížena, jelikož vyslýchaná osoba pravděpodobně vyznává extremistickou ideologii a s policejním orgánem v mnoha případech nehodlá spolupracovat, případně uvádí lživou výpověď.

Dalšími nástroji uvedenými v trestním řádu, kterými se prokazuje protiprávní extremistické jednání, jsou např. také prověrka na místě, rekonstrukce, rekognice či vyšetřovací pokus.

Prověrkou na místě se rozumí úkon, při kterém vyslechnutá osoba policejnímu orgánu osobně ukáže místo a objekty, které bezprostředně souvisejí se spáchaným trestným činem. Tímto se porovnávají skutečnosti zjištěné jeho výpovědí s reálným stavem na místě. Tato prověrka se provádí v místech spáchání trestného činu, nálezů určité věci nebo i tam, kde mohly být uschovány věci, které by mohly sloužit jako důkazy v trestním řízení.¹⁰⁰

Podstatou **rekonstrukce** je souhrnné obnovení situace nebo skutkových okolností, za kterých byl daný trestný čin spáchán. Jedná se o zvláštní způsob dokazování, kdy se v podstatě modeluje situace, která se stala v minulosti. Obnovuje se celková situace na místě, časová posloupnost a návaznost jednání pachatele a dalších osob na místě činu, ale také způsob použití různých předmětů,

⁹⁹ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, 221s. ISBN 80-86898-40-7.

¹⁰⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

včetně použité zbraně. Pozorováním této rekonstrukce orgán činný v trestním řízení vyvozuje závěry pro své rozhodování.¹⁰¹

Rekognice neboli znovu poznání, se provádí v případech, kdy je nutné, aby podezřelý, obviněný či svědek znovu poznal osobu nebo věc, a tím určil jejich totožnost. To může probíhat in natura nebo např. z fotografií.¹⁰² Rekognice je celkem obvyklým vyšetřovacím úkonem, který je užíván při objasňování rasově motivované trestné činnosti, a to z důvodu celkem vysoké latentnosti pachatelů a páchaní trestné činnosti ve skupině. Problémem však bývá výběr porovnávaných osob (typické oblečení, tetování apod.).¹⁰³

Je-li potřeba prověřit nebo upřesnit některé skutečnosti zjištěné v trestním řízení, může být v některých případech jako důkazní prostředek využít **vyšetřovací pokus**. Jedná se o pozorování jisté skutečnosti za účelem zjištění, zda se stala, resp. mohla stát, a toto pozorování se provádí za uměle vytvořených či obměňovaných podmínek.¹⁰⁴

Dalšími, a neméně důležitými, nástroji v boji proti extremismu jsou prohlídky. Trestní řád zná **prohlídky osobní, domovní a prohlídky jiných prostor a pozemků**. V souvislosti s trestnou činností páchanou extremisty je potřeba zdůraznit kriminalistickou zásadu rychlosti a neodkladnosti jejich provedení, neboť pozdějším provedením tohoto úkonu často bývá ztráta nebo zničení rozhodujících důkazů.¹⁰⁵

¹⁰¹ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

¹⁰⁴ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

¹⁰⁵ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

2 Praktická část

Tato část práce obsahuje statistiky spáchaných trestných činů extremistického charakteru v letech 2018–2021 a její stručné vyhodnocení. Dále obsahuje analýzu soudně stíhaných případů extremistického charakteru včetně vyhodnocení těchto analýz a konečně shrnutí práce a doporučení pro budoucí praxi.

2.1 Trestné činy s podtextem extremismu dle statistik

Kapitola obsahuje statistiky zaznamenaných a objasněných trestných činů extremistického charakteru, včetně počtu trestně stíhaných osob v období od roku 2018 do roku 2021. Údaje jsou čerpány ze zpráv o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky z uvedeného období.

V roce 2018 bylo zaznamenáno 179 trestných činů s extremistickým podtextem. Z celkového počtu 192 405 trestných činů se jednalo o 0,09 % skutků, přičemž k objasnění došlo v 59,8 % případů. Objasněno bylo 107 případů a stíháno bylo 136 osob. Jednotlivé trestné činy jsou vypsány v tabulce č. 1, viz příloha č. 3.¹⁰⁶ V roce 2019 bylo zjištěno 170 trestných činů s nenávistným podtextem, což bylo tedy o 9 méně než v předchozím roce. Z celkového počtu 199 221 trestných činů se jednalo o 0,09 % skutků, přičemž k objasnění došlo v 56,5 % případů. Objasněno bylo 96 případů a stíháno bylo 122 osob. Jednotlivé trestné činy jsou vypsány v tabulce č. 2, viz příloha č. 3.¹⁰⁷ V roce 2020 bylo zjištěno 134 trestných činů s nenávistným podtextem, což bylo o 36 méně než

¹⁰⁶ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2019 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

¹⁰⁷ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2019[online]. 2020 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

v předchozím roce. Z celkového počtu 165 525 trestných činů se jednalo o 0,09 % skutků, přičemž k objasnění došlo pouze v 45,5 % případů. Objasněno bylo 61 případů a stíháno bylo 92 osob. Jednotlivé trestné činy jsou vypsány v tabulce č. 3, viz příloha č. 3.¹⁰⁸ V roce 2021 bylo zjištěno 108 trestných činů s nenávistným podtextem, což bylo o 26 méně než v předchozím roce. Z celkového počtu 153 233 trestných činů se jednalo o 0,07 % skutků, přičemž k jejich objasnění zde došlo stejně jako v roce 2019 v 56,5 % případů. Objasněno bylo 61 případů a stíháno bylo 99 osob. Jednotlivé trestné činy jsou vypsány v tabulce č. 4, viz příloha č. 3.¹⁰⁹

Z uvedených statistických údajů lze konstatovat, že trestných činů s extremistickým podtextem, resp. zjištěných těchto činů, meziročně ubývá. Na tuto skutečnost však může mít vliv pandemie Covid-19 a omezení, která s touto nemocí souvisela. Objasněnost skutků se pohybuje mezi 45 a 60 % a podíl trestných činů extremistického charakteru z celkového počtu spáchaných trestných činů se pohybuje těsně pod 0,1 %. Tedy se dá konstatovat, že trestným činem s extremistickým podtextem bývá jeden z více než tisíce skutků. To samozřejmě neznamena, že to snižuje míru závažnosti těchto trestných činů.

Dále lze konstatovat, že mezi nejčastější trestná jednání patří násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel a jednotlivci, hanobení národa, rasy, etnické, jiné skupiny, podněcování k národnostní a rasové nenávisti a vyjma roku 2021 i podpora a propagace hnutí. Ostatní skutky se pohybovaly ročně v jednotkách anebo vůbec.

¹⁰⁸ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020[online]. 2021 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

¹⁰⁹ Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

2.2 Analýza a komparace vybraných soudně projednaných případů

V této kapitole jsou zanalyzovány některé soudně projednané případy trestných činů extremistického charakteru. Čerpáno je z odsuzujících rozsudků, přičemž v případech č. 5, 6 a 9 je čerpáno ze stejného rozsudku, který se týká více skutků. Z důvodu přehlednosti a kvalitnější využitelnosti pro tuto práci jsou skutky rozděleny a analyzovány zvlášť. První čtyři případy lze subsumovat pod verbální extremismus, další tři případy pod grafický extremismus a poslední tři případy pod extremismus násilný. Akcent je při analýze kladen primárně na užitou operativně pátrací činnost, ale u jednotlivých případů jsou zmíněny i postupy a metody dle trestního řádu, které byly při objasňování případů použity, a přestože samy o sobě nemají operativně pátrací charakter, nebylo by jejich užití bez doprovodné operativní činnosti uskutečnitelné nebo by bylo podstatně ztížené. Část analýzy je tedy pro účely praktického obohacení práce věnována i těmto doprovodným činnostem v rámci operativního pátrání, které logicky předcházejí či navazují jednak na samotné operativně pátrací prostředky a opatření, ale stejně tak jsou provázány i s jinými postupy a metodami užitými v trestním řízení analyzovaných případů. Tyto postupy vycházejí nejen z logiky věci, ale především z vlastní kriminalistické praxe autora této diplomové práce. Účelem analýzy je především porozumění obdobným případům díky rozboru analyzovaných případů, přičemž toto porozumění může sloužit jako předestření možnosti použití operativně pátracích prostředků v případech obdobných. Přistoupeno bylo k vyhodnocení společných prvků operativně pátrací činnosti dle výše uvedených kategorií dle shodného charakteru případu, a stejně tak je analýza věnována i shodným prvkům operativně pátrací činnosti napříč všemi těmito kategoriemi extremistické trestné činnosti. Úkolem takového postupu je zjistit, zda existuje univerzální operativně pátrací prostředek či postup, který lze použít při trestném činu s prvky extremismu jakéhokoliv charakteru, nebo zda lze některý takový prostředek či opatření označit za nejvhodnější pro účely objasňování extremistických trestných činů.

2.2.1 Příklad č. 1 – distribuce CD neonacistické kapely Imperium

Zdroj: rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2009, spisová značka 3T 68/2008-710

Právní kvalifikace: trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle ust. § 260 trestního zákona

Popis skutku

Michal M., jakožto zpěvák neonacistické kapely Imperium dne 8. 1. 2007 objednal u firmy APLAUS výrobu přes 600 ks CD s názvem TRIUMPH OF THE WILL, které nahrála jeho hudební skupina, přičemž ve většině písní se nacházely texty, které obsahují nenávist k výlučným skupinám osob, nadřazenost a výlučnost a nutnost boje s neárijskými skupinami osob, tedy texty, které jednoznačně představují vazbu na neonacismus. Dále obal CD obsahoval obrazové symboly, texty a další znaky, které se vzájemně doplňovaly a podporovaly a ve svém kontextu byly též oslavou osoby Adolfa Hitlera.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Bylo využito odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, z něhož bylo zjištěno, že Michal M. telefonicky kontaktoval další členy kapely, kterým sdělil, že budou nahrávat nové CD, též bylo zjištěno, že distribuoval, resp. přislíbil předání či prodej osobám, které o to požádaly.

V bytě Michala M. byla provedena domovní prohlídka, při které byly zajištěny mimo jiné výlisky CD Triumph of the Will, dále písemnosti a plakáty týkající se skupiny Imperium, ručně psané texty písní a kovová přezka opasku s hákovým křížem. Byly provedeny i prohlídky jiných prostor, a to vozidla Michala M. a objektu restaurace Valhalla, kde se členové kapely scházeli. I při těchto prohlídkách byly nalezeny další předměty s neonacistickou tematikou.

Byl vyhotoven přepis textů písní na CD, včetně českého překladu, a ten byl poté znalecky zkoumán znalcem specializovaným na společenskou závadnost textů a zástupných symbolů. Z tohoto znaleckého zkoumání bylo zjištěno, že se zde jednalo o komplex propagace fašismu, nacismu, neonacismu a rasismu.

Michal M. ve svých výpovědích popíral, že texty písní obsahovaly prvky neonacismu. Pokoušel se např. přesvědčit soud, že v jedné z písní se nezpívá „white revolution“ (bílá revoluce), ale „write revolution“ (psaná revoluce) a tak podobně. Na základě výše uvedených důkazů však byl uznán vinným.

2.2.2 Příklad č. 2 – vylepení rasistického textu na památník Lety

Zdroj: rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 2. 10. 2020, spisová značka 2T 38/2019-328

Právní kvalifikace: přečin popírání, zpochybnování, schvalování a ospravedlňování genocidia podle § 405 trestního zákoníku

Popis skutku

Matouš B., jakožto vůdčí osobnost extremistického hnutí s prvky rasové nenávisti První republika, společně s členem tohoto hnutí Pavlem K. dne 20. 5. 2018 v obci Lety u Písku v areálu hřbitova s památníkem Lety, jenž byl vyhlášen kulturní památkou, jelikož se jedná o místo bývalého tzv. „Cikánského tábora“, na informační tabule vylepili text ve znění: „*Památník věnovaný historicky posledním pracujícím romům na Území České republiky*“, čímž veřejně zpochybnili nacistické genocidium.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Ze strany Národní centrály proti organizovanému zločinu, která se v té době ještě touto problematikou zabývala, byla provedena analýza hnutí První republika. Zde bylo zjištěno, že ji registroval právě Matouš B. a úlohou tohoto hnutí mělo být šíření českého nacionalismu a ochraňování českého etnika bez ohledu na jiné skupiny

obyvatel. Ohledáním webových stránek tohoto hnutí bylo zřejmé, že se jednalo o krajní nacionalismus, xenofobii, a i nenávisť vůči jiným než českým skupinám obyvatel. Na webových stránkách se nacházely i zmínky o vylepení výše uvedeného textu na památník Lety u Písku.

V tomto případě byl využit odposlech a záznam telekomunikačního provozu. Z odposlechů bylo zjištěno, že oba jmenovaní spolu několik měsíců po spáchání skutku řešili umístění cedule a polepů u památníku Lety, přičemž se bavili o vytvoření nových cedulí. Vyhodnocením záznamu telekomunikačního provozu bylo zjištěno, že telefonní čísla obou jmenovaných byla v inkriminované době zachycena mimo jiné buňkou, která se nachází v bezprostřední blízkosti památníku Lety.

Vzhledem ke skutečnosti, že památník byl snímán kamerovým systémem, byl vyžádán znalecký posudek z odvětví forenzní biomechanika, dle něhož bylo zjištěno, že pachatelé, kteří jsou zachyceni na kamerovém záznamu, by mohli být právě Matouš B. a Pavel K.

Oba pachatelé svou účast na skutku popřeli, ale na základě výše uvedených důkazů byli soudem uznáni vinnými.

2.2.3 Případ č. 3 – nenávistná demonstrace 1. máj 2009

Zdroj: rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 10. 5. 2011, spisová značka 95T 57/2010

Právní kvalifikace: trestný čin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ust. § 198a trestního zákona, trestný čin hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení dle ust. § 198 trestního zákona a trestný čin podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka dle ust. § 260 trestního zákona

Popis skutku

Dne 1. 5. 2009 proběhla v Brně na náměstí Svobody předem ohlášená demonstrace v rámci prvomájových oslav svátku práce. Pořádajícími byly Dělnická strana a Svobodná mládež Brno a této demonstrace se zúčastnilo cca 700 osob. V průběhu demonstrace postupně pronesly své projevy osoby Tomáš V., který například prohlásil, že: „*Naši krásnou zem zaplavila ničivá imigrantská vlna tsunami.*“, dále také Michal G., Jiří Š., Michaela D., Martin Z. a Petr K., přičemž všechny tyto projevy obsahovaly známky nenávisti vůči imigrantům a Romům.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Celá akce byla policejním orgánem monitorována a byl o ní pořízen videozáznam, který zaznamenal projevy všech aktivistů. Díky tomu mohly být odstraněny rozpory v jejich pozdějších výpovědích.

Ve věci byl zpracován znalecký posudek z odvětví společenská závadnost textů, kterým bylo zjištěno, že v projevech aktivistů se nacházely pasáže, které byly způsobilé vyvolat či prohloubit nenávist a zášť vůči přistěhovalcům a Romům. Dále obsahovaly zahanbující pasáže vůči Romům, např. že „*nejspíš často navštěvují solária*“ a podobně.

Všichni jmenovaní byli k věci vyslechnuti, přičemž svou vinu popřeli. V podstatě obsahy svých projevů bagatelizovali a snažili se soud přesvědčit, že tímto nebyly naplněny skutkové podstaty trestných činů, pro které byli souzeni. Na základě výše uvedených důkazů však byli všichni uznáni vinnými.

2.2.4 Příklad č. 4 – organizování koncertů White Power Music

Zdroj: rozsudek Okresního soudu Brno - venkov ze dne 18. 3. 2015, spisová značka 2T 43/2012-10146

Právní kvalifikace: zločin založení, podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle 403 trestního zákoníku

Popis skutku

Martin F. společně s dalšími 15 osobami, jakožto aktivisté neonacistického hnutí Národní odpor v době od dubna roku 2008 do května roku 2009 na různých místech v České republice zorganizovali celkem 14 koncertů tzv. „White Power Music“, přičemž si byli vědomi skutečnosti, že během těchto koncertů bude ze strany interpretů i dalších přítomných osob docházet k šíření extrémně pravicových myšlenek neonacismu, rasismu a xenofobie, což se nakonec vždy událo. Na těchto koncertech se pokaždé zvolávaly výrazy typu „*Sieg Heil!*“ a podobně.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Ze strany pracovníka SKPV specializovaného na extremismus byl v tomto případě využíván informátor, kterým byl jeden z organizátorů koncertů. Tento mu průběžně podával informace, kdy a kde koncerty budou probíhat a kdo se jich zúčastní. Díky tomuto mohlo být provedeno monitorování koncertů z veřejně přístupných míst, a kromě toho jej informátor několikrát pustil přímo na koncert, kde si pod skrytou legendou prohlédl prostředí.

V několika případech bylo využíváno i bezpečnostní opatření ze strany místně příslušného policejního orgánu, který akci neutajeně monitoroval a z venku nahrával a dále ztotožňoval a lustroval osoby.

Ve věci byly využívány odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, ze kterých byly zaznamenány konverzace týkající se domlouvání prostorů pro koncerty, objednávání kapel, ale i například SMS zprávy typu: „*Dne 12.4. se koná koncert na kterém vystoupí zahraniční hosté. Kontakt v den akce od 17.30 na tel. 737382xxx*“, z čehož plyne, že organizátoři chtěli místo konání oznámit až na poslední chvíli.

Při pozdějších akcích bylo povoleno sledování osob a věcí, díky čemuž se pracovníci Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu (dnes již Národní centrála proti organizovanému zločinu) pod skrytou legendou dostali na koncert a mohli tajně zaznamenávat jeho průběh, ale i jednání organizátorů před a po koncertu.

Bylo vyslechnuto několik desítek svědků, včetně pronajímatelů prostor, kde koncerty probíhaly a včetně na místě ztotožněných svědků. Všichni pachatelé byli k organizování koncertů vyslechnuti, přičemž někteří odmítli vypovídat a jiní svou vinu popírali, respektive bagatelizovali své jednání ve smyslu, že nemohli vědět, že tam bude docházet k protiprávnímu jednání. Přesto i zde byli nakonec všichni pachatelé uznáni vinnými.

2.2.5 Příklad č. 5 – založení hnutí Blood & Honour Division Bohemia

Zdroj: rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 12. 2015, spisová značka 34T 9/2014-5356

Právní kvalifikace: pokračující zločin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku

Popis skutku

Jan B. nejpozději dne 18. 4. 2011 v České republice založil a následně vedl neonacistickou skupinu s názvem Blood & Honour Division Bohemia, jakožto odnož mezinárodní neonacistické organizace Blood & Honour, která byla založena v roce 1987, a její dceřinou militantní skupinu s názvem Combat 18 Bohemia, v jejímž rámci inicioval vznik buňky s názvem Combat 18 Sudety, přičemž se vedle něj na tomto podílela také jeho tehdejší přítelkyně Petra L. a osoby Tomáš K. a Boleslav M. Tyto tři osoby shodně pocházely z Aše a díky tomu oba muže Petra L. přesvědčila, aby se připojili k jmenovaným neonacistickým skupinám, a v rámci nich vytvořili skupinu Combat 18 Sudety.

Jan B. zároveň vytvořil internetové stránky propagující tuto organizaci, které sloužily jednak k nabírání nových členů, jdále také k propagování nacistických myšlenek, tak i k propagování nacistických textů a obrázků. Prostřednictvím jeho přítelkyně od osob Tomáš K. a Boleslav M. vybíral členské příspěvky k propagování organizace a dále tyto osoby poskytováním propagačních materiálů taktéž motivoval a vyzýval k provedení akcí na propagaci a podporu obou skupin a k zajištění vhodných prostor pro pořádání koncertu hudební skupiny žánru „White Power Music“.

Dále Jan B. společně se svou přítelkyní Petrou L. distribuoval předměty se symbolikou mezinárodních neonacistických organizací Blood & Honour a Combat 18 i v České republice působících skupin Blood & Honour Division Bohemia a Combat 18 Bohemia a předměty s motivy obsahujícími nebo odkazujícími na nacistickou a neonacistickou ideologii, zejména na její rasistické a xenofobní myšlenky, a to tím způsobem, že si u dalších osob nechával zhotovovat či od nich kupoval různé předměty, jako např. oblečení, samolepky, obrazy, atd., a tyto předměty poté prostřednictvím jím vytvořených internetových stránek prodával.

Jan B. také ve třech případech v Praze u letiště pro letecké modeláře „Sobínka“ prodal předměty se symbolikou organizací a skupin Blood & Honour a Combat 18 a dále CD i DVD nosiče hudebních skupin žánru „White Power Music“ osobě Karel Novák.

Osoby Tomáš K. a Boleslav M. dále dne 20. 1. 2012 v Mariánských Lázních po předchozí domluvě a se záměrem propagovat mezinárodní neonacistickou organizaci Combat 18 i v České republice společně nejméně v pěti případech nastříkali na různé objekty černou barvou ve spreji nápisy „COMBAT 18 SUDETY“.

Činnost dosud jmenovaných související s působením neonacistických skupin Blood & Honour Division Bohemia a Combat 18 Bohemia ukončil zásah policejních orgánů dne 27. 3. 2012.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Z rozsudku bylo zjištěno, že v případě byly použity odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu ve smyslu § 88 trestního řádu. Během odposlechů byla zaznamenána řada hovorů a textových zpráv obsahující komunikaci mezi Janem B. a Petrou L. o objednávání a zadávání výroby trik, CD a DVD, přičemž bylo patrné, že se jednalo o výrobky s nacistickou tematikou. V dalších komunikacích se již bavili o prodeji těchto věcí přes internet. Proběhla i řada hovorů mezi Janem B. a Tomášem K., při kterých se bavili o členských příspěvcích, nákupech oblečení, o zajištění prostoru pro kapely žánru „White Power Music“. Podle SMS zprávy ze dne 20. 1. 2011 došlo tohoto dne k uskutečnění „výletu“ do Mariánských Lázní, což prokázaly i buňky telefonních operátorů, a zde posprejovali různé objekty. Dne 23. 1. 2011 Tomáš K. SMS zprávou informoval Jana B., že tato akce již proběhla. Jan B. pak vyčítal Tomáši K., že o této jejich akci se vůbec nepsalo a vyzýval jej, aby s Boleslavem M. provedli další akci, tentokrát rozsáhlejší a na strategických místech.

V tomto skutku došlo také celkem ke třem předstíraným převodům podle § 158c trestního řádu, které byly všechny povoleny státním zástupcem. K těmto byl využit příslušník Policie ČR, jenž figuroval při uvedených převodech a v trestním řízení vystupoval ve smyslu § 55 odst. 2 a § 102a odst. 1 písm. a) trestního řádu pod smyšlenou identitou jako Karel Novák. Příslušník pod legendou navázal e-mailovou komunikaci s osobou, která komunikovala prostřednictvím e-mailu 28bohemia@hushmail.com, což byla kontaktní adresa uvedena na webových stránkách www.bhbohemia.org, na kterých byly nabízeny k prodeji předměty s nacistickou tematikou. Během komunikace bylo jako místo setkání určeno letiště „Sobínka“ v Praze. K setkání došlo dne 14. 8. 2011, kdy na místo dorazil Jan B. a Petra L. Při schůzce mimo jiné došlo k výměně telefonních čísel, ale další komunikace probíhala převážně e-mailem. Zde se jednalo pouze o seznamovací a informativní schůzku, která nebyla nijak dokumentována, jelikož zde ještě neprobíhal předstíraný převod. Předstírané převody poté proběhly ve dnech 30. 9. 2011, 19. 12. 2011 a 20. 3. 2012, všechny opět na letišti Sobínka, přičemž při každém z těchto převodů došlo k prodeji předmětů s nacistickou

tematikou ze strany Jana B. Všechny předstírané převody byly zdokumentovány videozáznamem i audiozáznamem, které sloužily jako důkaz, což umožňuje § 158b odst. 3 trestního řádu. Právě zde došlo k poměrně zajímavé skutečnosti. Během tří schůzek, které byly policejním orgánem tajně dokumentovány, Jan B. kromě distribuce výše uvedených předmětů mluvil také o tom, že založil a spravoval webové stránky www.bhbohemia.org, dále řešil uznání organizace Blood & Honour Division Bohemia od obdobných organizací v Evropě, plán na vydání CD skupiny Agrese 95 s jedním z jeho bývalých členů, taktéž kritizoval žhářský útok v Aši (případ č. 9) jako nedostatečně účinný, atd. Dle soudu totiž zaznamenání právě uvedených dalších informací od Jana B. šlo již zjevně nad rámec předstíraného převodu podle § 158c trestního řádu, a to i přesto, že v téže době bylo povoleno rovněž sledování jmenovaného ve smyslu § 158d trestního řádu. Důvodem bylo, že v tomto případě byl takto zvukově zaznamenáván hovor mezi Janem B. a příslušníkem Policie ČR, který nejen zastíral svou příslušnost k Policii ČR, ale také předstíral, že je zastáncem týchž myšlenek a příznivcem týchž neonacistických organizací, a za této situace v rámci rozhovoru získával a zaznamenával informace již nijak nesouvisející s předstíraným převodem. V této fázi kontaktu s obžalovaným tedy svědek podle mínění soudu vždy již vystupoval v pozici agenta podle § 158e trestního řádu, což však nebylo povoleno soudcem vrchního soudu. Informace získané nad rámec předstíraného převodu tedy nebylo možné procesně použít.

V průběhu přípravného řízení byly také u všech zmíněných osob provedeny domovní prohlídky, přičemž u všech byly nalezeny a zajištěny předměty nacistického charakteru.

Všichni jmenovaní ve svých výpovědích svou vinu z větší části popírali, resp. bagatelizovali své jednání. Soudem byli nakonec uznáni vinnými.

2.2.6 Příklad č. 6 – spravování neonacistických webových stránek

Zdroj: rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 12. 2015, spisová značka 34T 9/2014-5356

Právní kvalifikace: pokračující zločin založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka podle § 403 trestního zákoníku

Popis skutku

Petr M. v době nejméně od 18. 4. 2011 do 1. 1. 2012 z různých míst v České republice prostřednictvím internetu spravoval, editoval a opakovaně aktualizoval veřejně přístupné webové stránky obsahující prezentaci mezinárodních neonacistických organizací Blood & Honour a Combat 18, přičemž v člancích, textech a grafických zobrazeních zde publikovaných prezentoval, propagoval a glorifikoval myšlenky, aktivity i cíle jak nacismu, tak zejména mezinárodních neonacistických organizací Blood & Honour a Combat 18, a to především rasistické a xenofobní aspekty všech uvedených hnutí.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Obsah těchto webových stránek byl policejním orgánem několikrát prozkoumán a zdokumentován, včetně vytvoření počítačové zálohy těchto stránek. Součástí webových stránek byly také linky a sekce odkazující na různé pravicově extremistické a neonacistické internetové stránky.

U Petra M. byla provedena domovní prohlídka, při které byla zajištěna řada předmětů s nacistickými i neonacistickými motivy a symbolikou, paměťová média obsahující soubory se stejnou tematikou a dále notebook, který obsahoval množství grafických i textových souborů s nacistickou i neonacistickou tematikou, mimo jiné šlo o texty oslavující organizace Blood & Honour a Combat 18, přičemž obsah notebooku byl v podstatě shodný s obsahem webových stránek.

Díky případu č. 5 bylo využito odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Zde se Petr M. s různými lidmi v několika případech bavil o zmíněných webových stránkách.

Petr M. se k činu doznal s některými výhradami. Soudem byl uznán vinným.

2.2.7 Případ č. 7 – rasistické příspěvky na Facebooku

Zdroj: rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 16. 7. 2020, spisová značka 1T 39/2019-308

Právní kvalifikace: přečin projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka dle ust. § 404 trestního zákoníku a přečin podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod dle ust. § 356 trestního zákoníku

Popis skutku

Václav K. dne 15. 7. 2017 na svém facebookovém profilu veřejně sdílel fotografii s říšskou orlicí držící ve spárech hákový kříž s komentářem: „*Myslel jsem, že půjdu spát, ale není to tak jednoznačný. Pro ty kteří nechápu tak slavím narozky.*“ Dále dne 19. 10. 2017 veřejně sdílel fotografii se západem slunce, do které byla přidána fotografie Adolfa Hitlera s páskou s hákovým křížem na levé paži a se zdviženou pravou rukou, k čemuž dopsal komentář: „*Krásné bílé sny, Přátelé.*“ Dne 1. 11. 2017 veřejně komentoval slovy: „*Ještě že jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí. Neříkej, že Tě to nenapadlo !!!*“ příspěvek na Facebooku, přičemž se jednalo o fotografii žáků 1. třídy ZŠ Plynárenská v Teplicích, i s jejich jmény, kdy mezi nimi převažovaly děti romského a arabského původu.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

V tomto případě bylo využito zajištění záznamu telekomunikačního provozu, přičemž ze strany Facebook Inc. byla zaslána data ke všem vyžádaným uživatelským účtům, kromě jednoho případu, jehož uživatel byl dle sdělení mimo

jurisdikci České republiky a bylo tedy potřeba se obrátit na Dánské království. Následným šetřením k Václavu K. pak bylo dle Okresní správy sociálního zabezpečení a stejně tak dle jeho tehdejšího zaměstnavatele zjištěno, že Václav K. byl v inkriminované době pracovně právě v Dánsku.

V tomto případě dle soudu nebylo potřeba znaleckých posudků týkajících se obsahu sdílených příspěvků, jelikož bylo všeobecně známo, že říšská orlice a hákový kříž byly užívány v tzv. „Třetí říši“ a jsou dodnes symboly nacismu. Adolf Hitler byl hlavním představitelem této říše a všeobecně známou skutečností je i vyvražďování židů v plynových komorách.

Pachatel se v tomto případě k činu nedoznal, ale přesto byl soudem uznán vinným. Soud vycházel ze skutečnosti, že profil je pojmenovaný stejně jako pachatel, je na něm i jeho fotografie a i místo, odkud pochází, a hlavně Václav K. se v inkriminované době prokazatelně nacházel v Dánsku, odkud byl nejmíň jeden z příspěvků sdílen.

2.2.8 Případ č. 8 – napadení černošky ve Vimperku

Zdroj: rozsudek Okresního soudu v Prachaticích ze dne 19. 6. 2012, spisová značka 4T 23/2012-232

Právní kvalifikace: přečin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci dle ust. § 352 trestního zákoníku, přečin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob dle ust. § 355 trestního zákoníku a přečin výtržnictví dle ust. § 358 trestního zákoníku

Popis skutku

Lukáš K. dne 26. 11. 2011 v restauraci ve Vimperku, ve které se v tu dobu nacházelo 10 – 15 lidí, po předchozím požívání alkoholických nápojů, nejprve slovně napadl poškozenou Tonyu G., která byla černé pleti, a to tak, že ji urážel hrubými, rasistickými výrazy souvisejícími s barvou její pleti, přičemž ji i vyzýval,

aby se vrátila zpět do Afriky. Následně k ní přistoupil, strhl jí z hlavy baret a poté jí plivl na vlasy, po čemž mu bylo v dalším jednání zabráněno hosty v restauraci, kteří jej vyvedli ven.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

V tomto případě byla policejním orgánem provedena rekognice s jedním z přítomných svědků incidentu. Rekognice však nemohla posloužit jako důkaz, neboť svědek při této označil jinou osobu než pachatele.

Byli vyslechnuti všichni zjištění svědci, kteří se v době útoku nacházeli v restauraci. Nikdo ze svědků však nebyl schopen s určitostí říct, že se skutku dopustil právě Lukáš K. Kamarádi, kteří tam byli s ním, a kteří jsou mj. sympatizanty Dělnické strany sociální spravedlnosti, potvrdili, že tam s ním byli. Několik svědků uvedlo pouze to, že si všimli, že se jmenovaný kolem poškozené pohyboval. Lukáš K. ve své výpovědi uvedl, že se v restauraci opil a nepamatuje si, že by někoho napadl. Uvedl však, že toto nemůže vyloučit, a proto se poškozené i písemně omluvil. Popřel, že je sympatizantem extremistických hnutí.

Na základě výše uvedených skutečností, zejména proto, že nebylo pochyb, že se Lukáš K. v restauraci v inkriminované době nacházel, což mj. bylo doloženo společnou fotografií jedním z jeho kamarádů, kterou pořídili v restauraci, a proto, že své jednání nebyl schopen vyloučit, byl soudem uznán vinným.

2.2.9 Případ č. 9 – žhářský útok na romskou ubytovnu v Aši

Zdroj: rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 12. 2015, spisová značka 34T 9/2014-5356

Právní kvalifikace: pokus zvlášť závažného zločinu vraždy dle ust. § 140 trestního zákoníku a zločin obecné ohrožení dle ust. § 272 trestního zákoníku

Popis skutku

Tomáš K. společně s Michalem P., jakožto členové neonacistického hnutí, se dne 26. 2. 2012 domluvili na spáchání žhářského útoku na romskou ubytovnu v Aši. Tomáš K. nejprve u benzínové čerpací stanice načerpal do dvou přinesených PET láhví cca 2,4 litru automobilového benzínu, následně po cestě k vytipované ubytovně si oba opatřili z kontejnerů dvě skleněné láhve o objemu nejméně 0,7 litru a poté si za pomoci kusů hadru sloužících jako knoty a uvedených skleněných lahví, které naplnili koupěným automobilovým benzínem, zhotovili dvě zápalné láhve. Po příchodu k ubytovně, v níž se v té době nacházelo deset dospělých a osm nezletilých osob, zde nejprve do prostoru hlavních vchodových dveří rozlili zbylý benzín z PET láhve a poté jej zapálili, čímž ztížili obyvatelům objektu případné opuštění hořícího objektu, následně Tomáš K. ze vzdálenosti maximálně tří metrů hodil jednu zápalnou láhev s hořícím knotem do okna přízemní bytové jednotky č. 2, ve které byl přítomen sluchově postižený spící Miroslav D., jenž je romského původu, přičemž láhev nárazem rozbila vnější skleněnou výplň okna, hořící benzín se rozlil do prostoru okenní výplně a rámu okna s následným zahořením z vnější i vnitřní strany. Michal P. druhou připravenou zápalnou láhev, jejíž knot však již nestačil zapálit z důvodu vyrušení další osobou, vhodil z téže vzdálenosti do vedle se nacházejícího okna přízemní bytové jednotky č. 1, ve které byly přítomny další spící osoby romského původu, přičemž láhev nárazem rozbila vnější skleněnou výplň okna, ale benzín po rozbití láhve nezahořel. Poté z místa utekli. Vzniklý požár jak u vchodových dveří ubytovny, tak v prostoru okna bytové jednotky č. 2 užívané Miroslavem D. se podařilo obyvatelům ubytovny uhasit, aniž by kdokoliv z osob přítomných na ubytovně utrpěl újmu na zdraví.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

V případě bylo využito odposlechů a záznamu telekomunikačního provozu, které zde byly využívány díky případu č. 5. Z tohoto bylo zjištěno, že chvíli po útoku Tomáš K. vyrozuměl Michala P., že se šel na místo ještě podívat, přičemž tam již byla spousta hasičů a policistů. Michal P. se jej zeptal, jestli to ještě aspoň hoří. V dalších komunikacích o skutku dále mluvili, z čehož plynulo, že se jej museli dopustit právě oni dva.

S oběma pachateli byla provedena prověrka na místě, při které oba podrobně popsali trasu, kterou absolvovali nejprve ke kontejnerům, z nichž vzali dvě PET lahve, poté na benzínovou čerpací stanici, kde Tomáš K. do oněch dvou PET lahví natankoval benzín, odtud ke kontejnerům, ze kterých si opatřili dvě skleněné lahve, a nakonec k napadené ubytovně. U ubytovny označili branku, jíž vešli na dvůr, místo, kde u hlavního vchodu na schodech rozlili a zapálili benzín, prostor, odkud oba házeli zápalné láhve do oken ubytovny i trasu, po které z místa činu odcházeli.

Bylo vyžádáno odborné vyjádření Hasičského záchranného sboru, dle kterého bylo zjištěno, že k založení požáru muselo být použito akcelérátoru, a že nejméně k iniciaci požáru v prostoru okenního otvoru byla použita tzv. zápalná láhev. Zkoumáním stop na Kriministickém ústavu v Praze bylo zjištěno, že se na těchto nacházejí stopy automobilového benzínu.

K případu bylo vyslechnuto několik svědků, např. taxikář, který oba muže chvíli před spácháním skutku vezl po Aši, obsluha benzínové čerpací stanice, která potvrdila tankování benzínu do PET lahve, nebo také svědkyně, která oba muže u ubytovny viděla. Prověrka na místě byla provedena i s touto svědkyní. Oba pachatelé se k činu doznali, avšak s výhradou, že chtěli romské občany jen vystrašit, a ne někomu ublížit. Přesto byli soudem odsouzeni za pokus o vraždu.

2.2.10 Případ č. 10 – žhářský útok ve Vítkově

Zdroj: rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 10. 2010, spisová značka 32T 2/2010-4163

Právní kvalifikace: pokus trestného činu vraždy dle ust. § 219 trestního zákona a trestný čin poškozování cizí věci dle ust. § 257 trestního zákona

Popis skutku

Pachatelé David V., Jaromír L., Ivo M. a Václav V., jakožto členové extremistických skupin a hnutí, spojených s rasovými projevy, ve snaze se v rámci těchto hnutí zviditelnit, se společně dohodli na uskutečnění žhářského útoku v obci Vítkov, na dům, který byl obýván romskými obyvateli. Po příjezdu do obce motorovým vozidlem dne 18. 4. 2009 v nočních hodinách si poblíž domu připravili tři zápalné lahve tak, že do tří čtvrtin nalili automobilový benzín a do hrdel lahví vložili smotky tkaniny, čímž z nich vytvořili zápalné knoty. Poté se automobilem přemístili k vytipovanému domu, přičemž během jízdy se zamaskovali kuklami a nasadili si rukavice. Po příjezdu k domu vystoupili z auta, stoupli si každý k jednomu oknu domu, zapálili knoty na lahvích a tyto lahve prudce vhodili do vedle sebe se nacházejících oken. Došlo k rozbití lahví a oken a k okamžitému hoření uvnitř domu, po čemž okamžitě z místa odjeli. Hořícím benzínem byla potřísněna mj. tehdy dvouletá Natálie K. (romské národnosti), která spala na válendě pod jedním z oken. Utrpěla zranění ohrožující její život, konkrétně popáleniny II. a III. stupně na 77 % jejího těla a popálení horních cest dýchacích. Zraněno bylo i několik dalších osob. Dům nakonec celý vyhořel.

Zjištěné policejní postupy operativně pátracího charakteru

Dne 29. 4. 2009 bylo povoleno sledování všech uvedených pachatelů a též vozidla, kterým přijeli do Vítkova, díky čemuž mohly být pořizovány obrazové, zvukové a jiné záznamy, např. také technickými prostředky, které mohly být umístěny na vozidlo. Tímto sledováním bylo zjištěno, že pachatelé se spolu v několika případech ve vozidle bavili o okolnostech tohoto případu a také měli podezření, že jsou sledováni policií.

U všech pachatelů byly provedeny domovní prohlídky, při kterých byly nalezeny předměty neonacistického charakteru, ale také např. kukly a rukavice. Byla provedena i prohlídka jiných prostor, a to konkrétně vozidla, kterým pachatelé přijeli do Vítkova. Při této prohlídce byl nalezen černý plastový kanystr obsahující hořlavé látky charakteristické pro automobilové benzíny.

Ohledně věcí zajištěných při domovních prohlídkách byl vyžádán znalecký posudek, kterým bylo zjištěno, že se opravdu jednalo o předměty propagující nacismus a rasovou nesnášenlivost. Byla vypracována i odborná vyjádření, ze kterých bylo zjištěno, že použitými lahvemi byly pravděpodobně lahve od vína, knoty tvořily kusy oblečení a použitou hořlavou kapalinou byl automobilový benzín Natural.

V tomto případě byl proveden vyšetřovací pokus za použití lahví od vína, benzínu Natural 95, bavlněných textilií, zapalovače, ochranných pomůcek a videotechniky. Na přípravném cvičišti Vojenské akademie Vyškov byla zhotovená stejná láhev, kterou měli použít pachatelé, a po zapálení knotu byla figurantem hozena do připraveného okna, za kterým se nacházela válenda. Po vhození do okna se láhev i okno rozbily a došlo k okamžitému požáru.

Za přítomnosti primářky popáleninového centra FN Ostrava byla provedena prohlídka těla Davida V., který se měl popálit na ruce při vhození zápalné lahve do okna. Při prohlídce bylo zjištěno drobné zarudnutí na ukazováku pravé ruky, avšak z důvodu časové prodlevy a zhojení tohoto zranění nebylo možné potvrdit, že se jedná právě o popáleninu.

Vyslechnuto bylo několik desítek svědků, ať už se jednalo o kamarády pachatelů, osoby žijící v okolí domu nebo o zasahující hasiče. Několik těchto výslechů potvrdilo vinu pachatelů. Samotní pachatelé k věci buď nevypovídali anebo vypovídali ve smyslu, že nevěděli, že jsou v domě lidi a nechtěli nikomu ublížit, pouze chtěli „postrašit cikány“. Všichni byli odsouzeni za pokus o vraždu.

2.3 Vyhodnocení provedených analýz případů

V této kapitole jsou vyhodnoceny analýzy výše uvedených případů, přičemž vyhodnocení je zaměřeno na typologii pachatelů, cílů, způsobů spáchání a motivů a dále na typické postupy a způsoby objasňování trestných činů extremistického charakteru. Podkapitola typologie pachatelů, cílů, způsobů spáchání a motivů

obsahuje nejprve informace čerpané z literatury a poté navazují informace zjištěné provedenými analýzami.

2.3.1 Typologie pachatelů, cílů, způsobů spáchání a motivů

Nejrizikovější skupinou je jednoznačně mládež. Mladí lidé ještě nepocítují strach o majetek či prosperitu rodiny a ve svém věku by chyby a nedostatky společnosti chtěli řešit radikálními způsoby. Většina extremistů jsou tedy mladí lidé, kteří bývají řadovými členy nebo příznivci různých hnutí nebo jiných uskupení. Častým důvodem bývá ocitnutí se na okraji společnosti z důvodu náhlé ztráty zaměstnání, špatných rodinných poměrů, nebo když se jedná o přistěhovalce či občana etnické nebo jiné menšiny. Vůdčími osobnostmi těchto extremistických uskupení bývají lidé, kteří se vyznačují sklonem k megalomanii či k mesiášství. Navrhování řešení problémů je rychlé, jednoduché a často ukazuje na jednoznačného nepřítele a viníka. Mladým lidem toto černobílé vidění světa vyhovuje.¹¹⁰

Rasově motivovanou trestnou činnost páchají většinou mladé osoby, které jsou zároveň sociálně narušené. Jedná se např. o labilitu, citovou otupělost, impulzivnost a poruchy v oblasti emocí. Pachatelé mají nízká vzdělání, nízké příjmy a bývají bez sociálního zázemí. Tyto osoby jsou v životě neúspěšné a rasovými útoky jaksi utíkají od této pro ně nepříjemné reality. Páchání rasově motivované trestné činnosti probíhá často pod vlivem alkoholu a také je často ovlivněno davem, či partou, která pachateli dodává sebevědomí a zvyšuje tím jeho agresivitu. Jde tedy o výrazně skupinovou trestnou činnost. Motivem trestné činnosti s rasistickým podtextem bývá obvykle rasová, náboženská, národnostní nebo antisemitistická nenávisť nebo také rozdílné politické přesvědčení.¹¹¹

Pachatelé trestné činnosti extremistického charakteru se dají rozdělit na aktivní a pasivní pachatele. Aktivní pachatelé jsou ti, o nichž se píše výše. Jsou to

¹¹⁰ CHMELÍK, Jan. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-36-9.

¹¹¹ CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

ti, kteří se dopouštějí násilných extremistických projevů, čímž chtějí upoutat pozornost ostatních. Chtějí mezi nimi vyčnívat, anebo se třeba jen snaží začlenit do kolektivu. Kvůli tomu dělají věci, které by jinak nedělali. Ti pasivní pachatelé jsou obsaženi již ve všech věkových kategoriích. Tito se dopouštějí verbálních a grafických extremistických projevů, a to v současné době zejména prostřednictvím internetu, kde mohou šířit nenávistné projevy nebo různé dezinformace.¹¹²

Co se týče motivace pachatelů, lze je rozdělit do čtyř skupin:

1. **Ideologicky motivovaný pachatel** – tento typ pachatele nemívá žádný negativní sociální status, jako např. nezaměstnanost nebo nedokončené vzdělání, naopak se často jedná o pachatele s dobrou prací či s kvalitním vzděláním. Bývá však členem nějaké extremistické organizace, která svou ideologií jaksí legitimuje násilí proti obětem s jiným politickým nebo instrumentálním určením.
2. **Xenofobní pachatel** – zde se naopak jedná v mnoha případech o nezaměstnané osoby či osoby s nedokončeným vzděláním. Často se jedná o člena či příznivce Hooligans, ale od extremistických stran a organizací se distancuje. Tento typ pachatele prostě nemá rád lidi s odlišnou barvou pleti a každá odchylka v jejich chování jej popuzuje a vyvolává v něm vztek.
3. **Ekonomicky a sociálně motivovaný pachatel** – má pocit, že nově příchozí ubírají příležitosti a finance domácímu obyvatelstvu, a proto nesouhlasí se sociální a imigrační politikou státu. Násilné akty ospravedlňuje obranou ekonomiky, jelikož pociťuje nedostatek peněz, bytů či pracovních míst. Averze je často směřována také proti Romům, kteří pobírají různé sociální dávky.
4. **Kriminální pachatel** – zpravidla se jedná o pachatele s četnými záznamy v trestním rejstříku. Velmi často se jedná o jedince se slabým sociálním

¹¹² VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus: činnost bezpečnostních složek*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2012. ISBN 978-80-7251-385-7.

zázemím, s nedokončeným vzděláním a bez zaměstnání. Je agresivní a tuto agresi považuje za běžný prostředek k řešení problémů, a to v podstatě se všemi ostatními osobami.¹¹³

Případ č. 1 se týká 29letého zpěváka skupiny Imperium, který ve svých textech vyzýval k boji proti nebílým rasám, naváděl k násilným akcím a šířil nenávist vůči menšinám. Zde se téměř jistě jednalo o ideologicky motivovaného a zároveň ekonomicky a sociálně motivovaného pachatele, který chtěl svých cílů, tedy v podstatě boji proti menšinám, dosáhnout svými nenávistnými texty. Pachatel byl v tomto případě zároveň souzen pro řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu a uvedených skutků se dopustil ve zkušební době kvůli předchozímu odsouzení. Zde se tedy pravděpodobně bude jednat též o kriminálního pachatele.

V případě č. 2 byli pachatelé ve věku 35 a 22 let, oba členové extremistického hnutí První republika. Zde se mohlo jednat o ideologicky motivované pachatele, kteří svým jednáním chtěli zpochybnit genocidium, ke kterému nepochybně došlo, a k tomu použili právě vylepení výše uvedeného textu na památník Lety. Pachatelé v minulosti nebyli soudně trestáni.

U případu č. 3 se téměř jistě jedná o ideologicky motivované a zároveň ekonomicky a sociálně motivované pachatele. Tito byli v době páchaní ve věku mezi 20 a 40 lety, přičemž např. hlavní představitel Tomáš V. byl zaměstnán jako asistent výrobního ředitele. Motivem pachatelů byla nenávist k Romům a imigrantům a cílem bylo tyto menšiny zostudit, nejlépe přinutit k vystěhování a případně posílit svou základnu a získat nové příznivce. K tomuto využívali své projevy a dav, který stupňoval nenávistnou atmosféru. Ani jeden z pachatelů v minulosti nebyl soudně trestán.

¹¹³ HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisti: právní monografie*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-311-9.

V případě č. 4 bylo odsouzeno celkem 16 pachatelů a tito byli ve věku od 26 do 51 let. I zde se pravděpodobně jednalo o ideologicky motivované pachatele, kteří chtěli formou pořádání rasisticky zaměřených koncertů propagovat nenávistné projevy vůči menšinám. Třináct z těchto pachatelů bylo v minulosti jednou nebo vícekrát soudně trestáno.

Případ č. 5 byl páchan 4 osobami ve věku 20–27 let, přičemž hlavní účastník byl právě tím nejmladším – 20letým. Pachatelé byli ideologicky motivovaní, a to nenávistí vůči Romům a jiným menšinám. K tomu užívali propagaci extremistických hnutí, a to zejména prostřednictvím internetových stránek, ale také distribucí rasisticky motivovaných předmětů, jako např. oblečení s nacistickými potisky, nálepky, obrazy apod. Cílem pachatelů bylo prohlubovat předsudečnou nenávist vůči menšinám. Pachatelé v minulosti nebyli soudně trestáni.

Stejná extremistická hnutí a opět prostřednictvím internetu byla propagována v případě č. 6. Pachatelem byl 30letý muž, který byl opět, jakožto sympatizant extremistických hnutí rasistického charakteru, motivován ideologicky. Stejně jako v případě č. 5 se snažil tato hnutí propagovat prostřednictvím internetových stránek, které spravoval, a tím se snažil prohlubovat nenávist vůči Romům a menšinám a získávat nové příznivce těchto hnutí. Ani tento pachatel v minulosti nebyl soudně trestán.

Případ č. 7 byl spáchán mužem, který pravděpodobně nebyl členem ani příznivcem žádného extremistického hnutí. Věk zjištěn nebyl, ale dle fotografií nalezených v médiích mohl být ve věku kolem 35 let. Zde se mohlo jednat o xenofobního pachatele, který svými nenávistnými příspěvky na Facebooku a nacistickými symboly na svém facebookovém profilu v podstatě útočil na Romy a menšiny s tmavší barvou pleti, jelikož je nemá rád a vadí mu. Muž byl však v minulosti několikrát soudně trestán, a to za různorodou trestnou činnost, a může se tedy jednat též o kriminálního pachatele.

V případě č. 8 byl pachatelem 24letý montážní dělník, který byl v minulosti již několikrát soudně trestán. Zde se tedy jednalo o kriminálního pachatele, který své problémy pravděpodobně řeší agresí, která je ještě umocněna po požití alkoholických nápojů, jako v tomto případě. Tento muž byl jistě také motivován xenofobně i ideologicky a svou nenávist vůči ženě černé pleti projevoval nejprve hrubými nadávkami a urážkami, po čemž přistoupil k fyzickému násilí v podobě stržení baretu z hlavy a následným plivnutím do vlasů.

V případě žhářského útoku na romskou ubytovnu v Aši, tedy v případě č. 9, byli pachatelé ve věku 21 a 31 let. Oba před spácháním vedli dle soudu řádný život a nebyli odsouzeni za jiný trestný čin. Oba byli členové extremistického hnutí a jejich motivací byla nenávist vůči Romům. Hlavním cílem však pravděpodobně byla snaha zviditelnit se v rámci extremistického hnutí, jehož byli členové. K tomu použili zápalné lahve, tzv. „Molotovův koktejl“, které hodili do oken ubytovny.

Případ č. 10 se týká opět žhářského útoku, jehož se dopustili 4 pachatelé ve věku 21–25 let, kteří byli členové extremistických hnutí rasistického charakteru. Kromě jednoho byli všichni pachatelé v minulosti již několikrát soudně trestáni, a to mj. za rasisticky motivované trestné činy. Jednalo se zde tedy o kriminálního pachatele motivované ideologicky a též ekonomicky a sociálně. Stejně jako v předchozím případě bylo hlavním cílem zviditelnit se v rámci hnutí, a k tomu použili zápalné lahve, které hodili do oken domu.

2.3.2 Typické postupy a způsoby objasňování trestných činů extremistického charakteru

Co se týče odhalování trestných činů, policejní orgán ke zjištění těchto skutků může dospět několika způsoby. O spáchání trestného činu se nejčastěji dozvídá oznámením ze strany občana či jiného orgánu. Dalším způsobem je zjištění během výkonu služby ze zájmového prostředí, což může být např. ze strany informátorů nebo i zjištěním od jiných subjektů, k čemuž může být využito zastírání skutečného účelu své činnosti, anebo se o spáchání trestného činu může

dozvědět náhodně, např. při prověřování, resp. vyšetřování jiného trestného činu. Tedy např. při odposlechu osob v jednom skutku se tyto osoby mohou bavit o jiném trestném činu, který spáchaly nebo se jej chystají spáchat anebo o něm prostě jenom vědí. V analyzovaných rozsudcích nejsou uvedeny skutečnosti, jak se policejní orgán o trestných činech dozvěděl, ale jisté je, že se tak stalo jedním z těchto způsobů.

Shodné operativně pátrací prostředky v rámci kategorie verbálního extremismu

Z rozsudků nevyplývá, že by byl ve všech prvních čtyřech případech použit jeden konkrétní operativně pátrací prostředek či operativně pátrací opatření dle trestního řádu. Nejčastěji použitým opatřením je přitom odposlech a záznam telekomunikačního provozu, který byl ze čtyř případů použit dvakrát. Jedenkrát pak bylo použito operativně pátrací opatření zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu a stejně tak byl jedenkrát použit operativně pátrací prostředek ve formě sledování osob a věcí s pořizováním záznamů. Z podpůrných operativně pátracích prostředků dle zákona o Policii ČR je v jednom z případů zastoupen informátor.

Shodné operativně pátrací prostředky v rámci kategorie grafického extremismu

Stejně jako u první kategorie, ani u kategorie extremistických trestných činů s grafickými projevy, tedy u případů č. 5, 6 a 7, se nenachází univerzální operativně pátrací prostředek či opatření, které by spojovalo všechny analyzované skutky. Nicméně opět lze konstatovat, že nejčastěji použitým operativně pátracím opatřením je odposlech a záznam telekomunikačního provozu, který byl použit při řešení dvou ze tří případů. Jedenkrát pak bylo použito zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu a při řešení jednoho zmíněného případu byl použit předstíraný převod, a to dokonce opakovaně.

Shodné operativně pátrací prostředky v rámci kategorie násilného extremismu

Ani při objasňování posledních tří analyzovaných případů nebyl nalezen operativně pátrací prostředek či opatření, které by bylo užito v rámci všech těchto případů. Jedenkrát bylo použito operativně pátrací opatření ve formě odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu a v jednom případě bylo užito sledování osob a věcí, při němž byly pořizovány záznamy.

Shodné operativně pátrací prostředky ve všech třech kategoriích

Jako nejuniverzálnější operativně pátrací prostředek či opatření se z čistě matematického hlediska jeví použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, který byl v celkem deseti analyzovaných případech použit nejčastěji, a to pětkrát napříč kategoriemi. Je tedy zřejmé, že tento postup přinesl největší množství důkazních prostředků. Dvakrát z deseti případů bylo užito pro důkazní účely zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu, stejně tak důkazy dvakrát přineslo sledování osob a věcí. Při řešení jednoho případu, byť hned třikrát v rámci něj, bylo zdrojem důkazů provedení předstíraného převodu a jedenkrát bylo užito informátora. Z tohoto žebříčku tedy lze vysledovat univerzalitu použití jednotlivých operativně pátracích prostředků a opatření, která se jeví i jako klíčová pro přinesení důkazů.

Kroky předcházející použití zjištěných policejních postupů

K odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu – pro tento postup bylo zásadní primárně zjistit telefonický kontakt na oba pachatele, vůči nimž byl tento prostředek použit, a bezpečně verifikovat, že zjištěný telefonický kontakt užívají právě oni. K verifikaci těchto údajů lze užít dostupné informační systémy a dále z operativně pátrací činnosti lze využít vhodnou operativní legendu při kontaktování přímo uživatele telefonního čísla nebo osoby, která může autenticitu čísla vůči pachateli potvrdit či vyvrátit. Z praktické zkušenosti pak

vychází jako nejlepší možnost použít odposlech a záznam telekomunikačního provozu nejen vůči telefonnímu číslu, ale i vůči IMEI telefonního přístroje, v němž je předmětné číslo používáno, čímž se zamezí problémům v případě, že pachatel mění telefonní čísla, ale používá přitom stejné zařízení. Osobu, vůči níž je toto operativně pátrací opatření prováděno, je nezbytné zavést do informačního systému Blokace, konkrétně provést skrytou blokaci k ochraně tohoto operativně pátracího postupu.

Ke zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu – stejně jako u předchozího zmíněného prostředku bylo i v případě zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu telefonních čísel obou pachatelů třeba se ubezpečit, že zjištěná telefonní čísla patří právě pachatelům. Rozsudek nezmiňuje, zda byl postup zjištění údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu použit pro danou lokalitu či přímo pro čísla pachatelů, praxe však předpokládá užití tohoto provozu nejprve pro danou lokalitu místa činu a jeho okolí, a v takovém případě je logické, že uživatelé telefonních čísel nacházejících se v době spáchání skutku v předmětných lokalitách jsou zjišťováni až následně. Pokud byli pachatelé zjištěni či vytipováni jiným postupem již dříve a údaje o telekomunikačním provozu byly zjišťovány pouze v rovině telefonních čísel právě těchto pachatelů, nikoliv ve vztahu ke všem číslům na místě činu a v jeho okolí, je logické, že pro vydání příkazu soudu je třeba opět prvotně verifikovat, zda jsou daná čísla opravdu užívána vytipovanými pachateli, a až posléze o tento příkaz žádat. Opět je v praxi využíváno k verifikaci nahlédnutí do dostupných informačních systémů či je užitá vhodná operativní legenda. Stejně jako u odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je v praxi žádoucí předejít problémové situaci, že pachatel používá více telefonních čísel, využitím oprávnění dle § 66 zákona o Policii ČR, tedy zjištěním IMEI telefonního zařízení, v němž bylo používáno dosud zjištěné telefonní číslo pachatele, a následně dle tohoto údaje zjistit další čísla, která byla v přiměřené době kolem spáchání skutku použita v tomto zařízení, a poté zjistit údaje o telekomunikačním provozu i u těchto dalších čísel.

Ke sledování osob a věcí – před použitím tohoto operativně pátracího prostředku je žádoucí za užití operativní legendy či kombinace nebo i jiných operativních postupů zjistit bydliště a pracoviště sledovaných osob, které bude patrně sloužit jako výchozí bod sledování, kde může být sledovaný zachycen a dále sledován, je zjišťován jeho denní režim, stykové osoby, používané dopravní prostředky apod. Stejně tak je v policejní praxi běžné sledovat věci, konkrétně soukromé dopravní prostředky, jimiž se pachatelé pohybují, a k jejich zjištění lze využít buď vhodnou operativní legendu, informátora, nebo k tomuto účelu může posloužit i prostý náhled do dostupných informačních systémů. Sledování se v praxi provádí nejčastěji za použití sledovací techniky v podobě GPS trackovacího čipu, z čehož vyplývá nutnost toto zařízení na dopravním prostředku náležitě ukryt, aby nedošlo ke zmaření operativní činnosti. Toto sledování pak bývá doplněno o přímé vizuální sledování s pořizováním videozáznamu. Samotné sledování dopravního prostředku, který používají pachatelé, přitom velmi usnadní zachycení sledované osoby pro zahájení jejího sledování, a proto lze tento postup doporučit prakticky vždy, je-li zjištěno, že pachatel nějaký dopravní prostředek používá. Sledované osoby je nezbytné k ochraně operativně pátracího postupu zavést v rámci skryté blokace do informačního systému Blokace.

K předstíranému převodu – jako nezbytný se jeví již samotný taktický výběr místa a doby provedení tohoto postupu, jestliže je možné, aby byly tyto aspekty v režii policejního orgánu. Jestliže tato možnost není a policejnímu orgánu je alespoň dostatečně dopředu známo místo, kde má k převodu dojít, je nezbytné provést řádnou operativní obhlídku místa za účelem zjištění, zda policistovi, který bude převod provádět, nehrozí nebezpečí, případně zda bude možné tento převod zdokumentovat ve formě záznamu. Pokud je známa totožnost osoby (pachatele), která bude předstíraný převod provádět, a je-li známo dostatečně dopředu, že bude převod prováděn, je nezbytné provést skrytou blokaci této osoby v informačním systému Blokace pro účely ochrany operativně pátrací činnosti.

K informátorovi – u tohoto podpůrného operativně pátracího prostředku se jako nejdůležitější jeví ověření důvěryhodnosti samotné osoby informátora, aby

se tak předešlo komplikacím například v podobě zavedení na slepou stopu apod. Ověření důvěryhodnosti informací zjištěných a předaných informátorem je velmi individuální záležitostí. Jestliže však existuje možnost ověření informací z více zdrojů, například v rámci využití informátora kolegou, lze doporučit verifikování informace téměř vždy.

K domovní prohlídce a prohlídce jiných prostor – zde lze považovat za nezbytné ověření místa bydliště pachatele či jeho vztahu k jinému prostoru, kde má být provedena prohlídka, a provést zde pod operativní legendou předběžnou operativní obhlídku za účelem zjištění případných nebezpečí či komplikací pro provedení prohlídky (pes, přítomnost kamerového systému apod.). Dále je žádoucí zjistit pod ochranou operativní legendy či kombinace počet a ideálně i totožnost osob, které danou nemovitost či jiný prostor (včetně vozidla) užívají.

K prověrce na místě – z hlediska operativně pátrací činnosti se z praxe jeví jako důležité ověřit podmínky v místě, kde bude prověrka probíhat, a opět tento postup ochránit prostřednictvím operativní legendy či kombinace.

2.4 Shrnutí práce a doporučení pro budoucí praxi

V této práci byl čtenář seznámen s pojmem extremismu, jeho druhy, projevy a s jeho aktuální podobou. Stejně tak byl seznámen s operativně pátracími, ale i dalšími postupy policie, které využívá při jeho odhalování a objasňování. Zhotovenými případovými studii byly zanalyzovány klasické případy extremistických trestných činů a také postupy, které policejní orgán při jejich řešení užíval. Nejčastěji užívaným postupem operativně pátracího charakteru byl zjištěn odposlech a záznam telekomunikačního provozu, kterým policejní orgán nepochybně získává velmi důležité informace a důkazy. Jedná se patrně o veřejnosti nejznámějšími úkony prováděnými policií v oblasti operativně pátrací činnosti, a právě z důvodu této všeobecné známosti lze objektivně uvést, že dnes již použití těchto úkonů nepřináší takové množství informací jako v minulosti. Příčinu lze zřejmě hledat i v expanzi jiných komunikačních platforem jako

například Whatsapp či Messenger, k jejichž obsahu je technicky mnohem těžší získat přístup, pokud jej vůbec s ohledem na zahraniční přesah poskytovatelů těchto služeb zjistit lze. Ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu lze uvést, že díky němu je možné prokázat např. skutečnost, že mezi sebou komunikovali členové organizované extremistické skupiny, byť není možné získat konkrétní obsah komunikace, a dále lze prokázat velmi často hlavně přítomnost pachatele na místě činu, například na místě útoku extremistické skupiny na skupinu obyvatel, jestliže pachatel tvrdí, že se na místě nenacházel. K tomu přitom postačí, aby na místě proběhl datový provoz, který je v současné době velmi rozšířen a většina uživatelů mobilních telefonů má dnes již prakticky nepřetržitě zapnutá mobilní data, přijímají zprávy na komunikačních platformách nebo na zařízení probíhá jiný datový provoz. Další využití zjišťování údajů o uskutečněném telekomunikačním provozu si lze představit např. u případu nenávistných příspěvků nebo komentářů na internetových sociálních sítích z profilu se smyšlenými údaji či anonymně. V rámci tohoto případu lze za použití výše zmíněného postupu zjistit IP adresu, jejímž prostřednictvím se uživatel přihlásil k internetu v době zveřejnění příspěvku či komentáře, a posléze i zjistit údaje o konkrétním uživateli, který v dané době tuto IP adresu využil.

V jednom z analyzovaných případů bylo zjištěno, že došlo celkem třikrát k předstíranému převodu. Tento operativně pátrací prostředek je v případech trestné činnosti spojené s extremismem velmi dobře použitelný. Lze si jej představit u velkého spektra případů trestných činů násilného charakteru, k nimž pachatelé z řad extremistů shání pokoutně zbraně, výbušniny a podobný materiál, což jsou zcela nepochybně předměty, jejichž držení je nepřipustné nebo je k jejich držení třeba zvláštního povolení. Lze se setkat i s případy, kdy extremisté kupují či prodávají různé předměty s vyobrazenými nacistickými a jinými zákonem zakázanými motivy, jejichž držení je v České republice nepřipustné. Právě v takových případech může policejní orgán předstírat, že tyto předměty prodává, případně kupuje, a tento převod zadokumentuje, čímž získá jednoznačné důkazy pro trestní řízení.

Přestože v analyzovaných případech nebylo ani v jednom případě zjištěno opatření týkající se zadržení, otevření, záměna a sledování zásilek, je toto opatření v oblasti extremistických deliktů využitelné a demonstrovatelné na celé řadě příkladů. Soukromá korespondence ve formě dopisů či dokonce telegramů je již v dnešní době spíše raritou, nicméně zapálení členové extremistických skupin si často objednávají předměty, jejichž držení je zakázáno nebo si prostřednictvím internetových obchodů převážně ze zahraničí nebo z prostředí darknetu či deepnetu, tedy jinak běžně nepřístupných oblastí internetu, opatřují takové předměty, které jsou určeny k páchání trestné činnosti, ať se již jedná o zbraně či předměty se zakázanými motivy. Jestliže se o takové skutečnosti policie dozví, zásilka se zadrží a otevře, čímž se zjistí její obsah, a pokud obsahuje některý ze zakázaných předmětů, například zbraň, zamění její obsah za jiný, zbraň přiloží ke spisu a zásilku se zaměněným obsahem doručí adresátovi. Sledování zásilky by pak přicházelo v úvahu kupříkladu tehdy, kdyby byla zásilka se zbraní dodávána skrze prostředníky: Byla by známa osoba A – prodejce, nebyla by známa osoba B – prostředník, který věc převezme přes hranice, ani osoba C – prostředník, který věc převezme od osoby B za hranicemi a převezme ji k osobě D – známé osobě koncového adresáta. Sledováním zásilky by pak bylo možné ustanovit osoby B a C, které se na trestném činu mohly podílet.

Byla zpracována také typologie pachatelů, při které bylo zjištěno, že těchto činů extremistického charakteru se dopouštějí převážně mladí lidé, nejčastěji ve věku mezi 20 a 30 lety s různými motivy a s různými způsoby jejich jednání.

Co se týče doporučení, ne vždy je třeba užít informace získané při použití operativně pátracích prostředků jako důkaz. Ba naopak z taktického hlediska je výhodnější tyto informace použít jako důkaz jen tehdy, když jiné důkazy neexistují či nepostačují k objasnění věci a prokázání trestné činnosti. V případech, kdy je potřeba použít informaci získanou užitím operativně pátracích prostředků jako důkaz, je nezbytné jejich nasazení tzv. odtajnit, tedy sdělit, jaké prostředky byly použity, čímž však může dojít k částečnému zmaření policejní práce tzv. pro futuro, tedy do budoucna, neboť se tímto částečně odkryjí policejní postupy, které

ale nepřináší pouze důkazy, nýbrž i spoustu operativních informací, jenž přinášejí potřebné důkazy. Důvod, proč je třeba pracovat s těmito prostředky opatrně a určitým způsobem minimalisticky při jejich používání jako důkazů, je skutečnost, že je velmi důležité, aby policejní orgán neprozrazoval své know-how ideálně vůbec, a pokud tak již musí učinit, aby bylo vyraženo v nejnižším možném rozsahu, jinak by v budoucnosti pachatelé věděli, že si na použití těchto postupů ze strany policejního orgánu musí dát pozor. Při prostudování trestního spisu před podáním návrhu na podání obžaloby a poté i v řízení před soudem, které je ze zákona veřejné, by totiž musely být odtajněny dokumenty související s povolením operativně pátracích prostředků, jakož i důkazy, které byly jejich použitím zjištěny. Pokud k prokázání skutku není nutné, aby byly tyto důkazy použity, je lepší, pokud zůstanou utajeny a subsidiárně užito jiných důkazů, které byly získány právě díky použití operativně pátracích prostředků, neboť pouze v takovém případě jsou způsobilé sloužit i v jiných trestních řízeních jako zdroje operativních informací k získání jiných důkazů.

Co se tedy týče činnosti policejního orgánu do budoucna, je nezbytné, aby byla pomyslná kuchařka s recepty na odhalování a objasňování trestné činnosti otevřena co nejméně veřejnosti. Tím spíše pak pachatelům, a to již s ohledem na to, že odsouzení mají ve věznicích spoustu času na to, aby si mezi sebou vzájemně předávali poznatky o tom, jakým způsobem policie přišla na důkazy, které proti nim byly použity, a prakticky se tím vyrovnávají síly mezi pachateli a policií, a možná se až překlápí ve prospěch pachatelů, ačkoliv by v zájmu zachování fungování státu a účinného boje s kriminalitou měla mít policie navrch.

Závěr

Zvolené téma „Operativně pátrací činnost a kriminální zpravodajství v problematice projevů extremismu“ jsem si vybral proto, že se nepochybně jedná o téma zajímavé, a to jak z pohledu extremismu, tak z pohledu operativně pátracích činností a kriminálního zpravodajství, ale také o téma stále aktuální, byť ne tolik, jako například před několika desítkami let, kdy po ulicích kráčely party tzv. skinheadů, což se dnes již v podstatě neděje. V první části práce je zpracována rešerše literatury zvoleného tématu. Nejprve je vysvětlen pojem extremismu a následně jeho dělení. Dále jsou vymezena současná extremistická hnutí, organizace a uskupení a také jsou vymezena aktuální, nedávná a trvajících témata extremistického charakteru. Následně jsem se zaměřil na typické protiprávní projevy extremistického charakteru a zpracoval jsem jakýsi seznam trestných činů, které se týkají, resp. mohou týkat, extremismu. Tato část práce také obsahuje kapitoly, kde jsou vymezeni aktéři boje proti extremismu, tedy subjekty státního aparátu, kterými stát v tomto boji disponuje, a také nástroje, které jsou k tomu tyto subjekty oprávněny používat. Zde se jedná právě o operativně pátrací činnost a kriminální zpravodajství, jež je obsaženo v názvu této práce. Tímto je splněn první cíl práce, tedy obecné seznámení se zvoleným tématem. Druhá část práce obsahuje statistiky z let 2018–2021 čerpané ze Zpráv Ministerstva vnitra o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky a dále analýzu a komparaci celkem deseti soudně projednaných případů extremistického charakteru. Tyto případy jsou zde formou kvalitativní metody v podobě případových studií zanalyzovány a vzájemně porovnány. Zde je práce zaměřena na typologii pachatelů, způsobu spáchání, cílů a motivů a na typické policejní postupy a způsoby objasňování extremistických trestných činů. Konečná část práce obsahuje zhodnocení získaných informací a doporučení pro budoucí praxi, zejména v jaké míře užívat, resp. při dokazování trestných činů používat jako důkaz operativně pátrací prostředky a činnosti policie, čímž byl splněn poslední cíl práce.

Seznam použité literatury

BASTL, Martin, MAREŠ, Miroslav, SMOLÍK, Josef, VEJVODOVÁ, Petra. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Praha, 2011, ISBN: 978-80-247-3797-3.

BÖTTICHER, Astrid a Miroslav MAREŠ. *Extremismus. Theorien-Konzepte Formen*. 1. vyd. München: Oldenbourg Verlag, 2012. Lehr- und Handbücher der Politikwissenschaft. ISBN 978-3-486-59793-6.

ČEJKA, Marek. *Korán, meč a volební urna: zdroje a podoby islamismu*. Praha: Academia, 2020. Orient (Academia). ISBN 978-80-200-3014-6.

ČERNÝ, Petr. *Právní ochrana před extremismem*. V Praze: C.H. Beck, 2008. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-053-9.

DANICS, Štefan. *Extremismus a militantní demokracie*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-430-4.

DANICS, Štefan. *Extremismus hrozba demokracie*. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X.

DANICS, Štefan. *Radikalizace - formy, modely a bezpečnostní aspekty: Radicalisation - forms, models and security aspects*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-539-4.

HERCZEG, Jiří. *Trestné činy z nenávisti: právní monografie*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-311-9.

HEYWOOD, Andrew. *Politické ideologie*. 4. vyd. Přeložil Zdeněk MASOPUST. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-137-3.

CHARVÁT, Jan. *Současný politický extremismus a radikalismus*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-098-6.

CHMELÍK, Jan. *Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7.

CHMELÍK, J. A KOL. *Rukověť kriminalistiky*, Plzeň 2005, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, ISBN 80-86-898-36-9.

KÁBRT, Jan, Pavel KUCHARSKÝ a Rudolf SCHAMS. *Latinsko-český slovník*. Praha: LEDA, 2000. ISBN 978-80-85927-82-5.

KALAMÁR, Štěpán. *Extremismus I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-355-0.

MICHÁLEK, Luděk. *Základy zpravodajské činnosti*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-360-4.

PLECITÝ, Vladimír, Štefan DANICS a Viktor PORADA, ed. *Extremismus, jeho kořeny, projevy a východiska řešení: (sborník mezinárodní konference konané na Policejní akademii ČR v Praze ve dnech 26.-28. 11. 2001)*. Praha: Policejní akademie České republiky, 2001. ISBN 80-7251-088-6.

POKORNÝ, Ladislav. *Zpravodajské služby*. Praha: Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-21-6.

STRAUS, Jiří. *Kriminalistická taktika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, ISBN 80-86898-40-7.

ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus a společnost*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-427-5.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Extremismus: činnost bezpečnostních složek*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2012. ISBN 978-80-7251-385-7.

VEGRICHTOVÁ, Barbora. *Propagační metody politického extremismu*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2014. ISBN 978-80-7251-421-2.

Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

Seznam použitých internetových zdrojů

Co je extremismus.MVČR [online]. 2010 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/clanek/co-je-extremismus.aspx>

Dělnická strana sociální spravedlnosti[online]. 2017 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <http://www.dsss.cz>

MAREŠ, M. a kol. *České militantní neonacistické hnutí (aktuální trendy)*. Brno: Analýza pro Ministerstvo vnitra České republiky – Odbor bezpečnostní politiky[online]. 2011 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/studie-ceske-militantni-neonacisticke-hnuti-aktualni-trendy.aspx>

Národní demokracie[online]. 2017 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://narodnidemokracie.cz/strana/program-ve-zkratce/>

Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017 [online]. 2018 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z: <https://www.bis.cz/public/site/bis.cz/content/vyrocnizpravy/2017-vz-cz.pdf>

Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2018[online]. 2018 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2019[online]. 2020 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020[online]. 2021 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Zpráva Ministerstva vnitra České republiky o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2021[online]. 2022 [cit. 2022-11-08]. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocnizpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění k 28. 6. 2022

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění k 28. 6. 2022

Seznam použitých rozsudků

rozsudek Okresního soudu v Českých Budějovicích ze dne 29. 7. 2009, spisová značka 3T 68/2008-710

rozsudek Okresního soudu v Písku ze dne 2. 10. 2020, spisová značka 2T 38/2019-328

rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 10. 5. 2011, spisová značka 95T 57/2010

rozsudek Okresního soudu Brno - venkov ze dne 18. 3. 2015, spisová značka 2T 43/2012-10146

rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 14. 12. 2015, spisová značka 34T 9/2014-5356

rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 16. 7. 2020, spisová značka 1T 39/2019-308

rozsudek Okresního soudu v Prachaticích ze dne 19. 6. 2012, spisová značka 4T 23/2012-232

rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 20. 10. 2010, spisová značka 32T 2/2010-4163

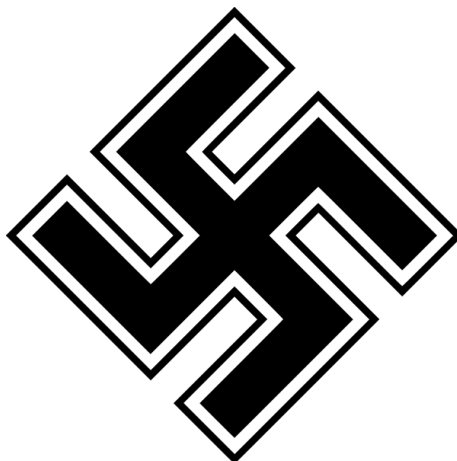
Seznam příloh

Příloha č. 1 – vybrané symboly pravicově orientovaného extremismu

Příloha č. 2 – vybrané symboly levicově orientovaného extremismu

Příloha č. 3 – policejní statistiky spáchaných skutků extremistického charakteru v letech 2018-2021

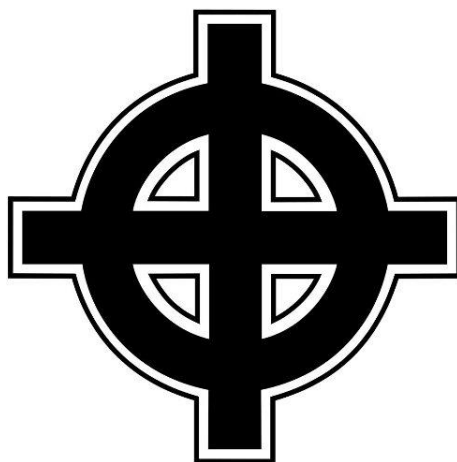
Příloha č. 2 – vybrané symboly pravicově orientovaného extremismu



Obrázek č. 1 – hákový kříž



Obrázek č. 2 – runa vítězství



Obrázek č. 3 – keltský kříž

Příloha č. 2 – vybrané symboly levicově orientovaného extremismu



Obrázek č. 4 – písmeno A v kruhu



Obrázek č. 5 – černá vlajka v kruhu

Příloha č. 3 – policejní statistiky spáchaných skutků extremistického charakteru v letech 2018-2021

Tabulka č. 1 – policejní statistika podle skutků v roce 2018

Takticko statistická klasifikace dle Trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.)	registrováno	objasněno
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	7	4
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	29	19
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	0	0
poškození cizí věci (§ 228)	0	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	7	7
sprejerství (§ 228/2)	3	1
hanobení národa, rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	36	15
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	25	15
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	72	46
CELKOVÝ SOUČET	179	107

Tabulka č. 2 – policejní statistika podle skutků v roce 2019

Takticko statistická klasifikace dle Trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.)	registrováno	objasněno
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	5	3
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	27	16
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	1	1
poškození cizí věci (§ 228)	0	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	3	2
sprejerství (§ 228/2)	6	0
hanobení národa, rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	26	18
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	41	19
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	61	37
CELKOVÝ SOUČET	170	96

Tabulka č. 3 – policejní statistika podle skutků v roce 2020

Takticko statistická klasifikace dle Trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.)	registrováno	objasněno
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	3	3
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	23	11
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	0	0
poškození cizí věci (§ 228)	0	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	1	1
sprejerství (§ 228/2)	5	1
hanobení národa, rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	29	15
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	34	15
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	39	15
CELKOVÝ SOUČET	134	61

Tabulka č. 4 – policejní statistika podle skutků v roce 2021

Takticko statistická klasifikace dle Trestního zákoníku (zák. č. 40/2009 Sb.)	registrováno	objasněno
úmyslné ublížení na zdraví (§ 145 - 146a)	2	2
nás. a vyhr. proti sk. obyv. a jednotl. (§ 352)	35	21
nebezpečné vyhrožování (§ 353)	16	9
poškození cizí věci (§ 228)	0	0
výtržnictví na sport. a veřej. akcích (§ 358)	0	0
sprejerství (§ 228/2)	9	0
hanobení národa, rasy, etnické, jiné skup. (§ 355)	20	13
podněcování k národ. a rasové nenávisti (§ 356)	26	16
podpora a propagace hnutí (§§ 403, 404, 405)	0	0
CELKOVÝ SOUČET	108	61